0:00:08.559,0:00:13.200
Helo a chroeso i bodlediad Clust i’r Ddaear,

0:00:11.120,0:00:15.120
y podlediad amaethyddol gan

0:00:13.200,0:00:17.039
Cyswllt Ffermio.

0:00:15.120,0:00:18.400
Mae’n debyg y bydd llawer o’n gwrandawyr yn brysur

0:00:17.039,0:00:19.359
wrthi’n

0:00:18.400,0:00:22.000
ŵyna, neu ar fin

0:00:19.359,0:00:24.400
cychwyn. Bydd ffermwyr yn ystod y

0:00:22.000,0:00:25.199
cyfnod ŵyna yn dibynnu ar gyffuriau anthelmintig

0:00:24.400,0:00:27.599
er mwyn

0:00:25.199,0:00:28.960
lleihau’r risg o famogiaid yn halogi’r

0:00:27.599,0:00:30.960
porfeydd

0:00:28.960,0:00:32.880
gyda baich llyngyr.

0:00:30.960,0:00:35.600
Mae trin y ddiadell gyfan yr un fath yn gallu bod yn

0:00:32.880,0:00:37.520
gostus iawn, a gall

0:00:35.600,0:00:39.680
llyngyr ddatblygu ymwrthedd i’r

0:00:37.520,0:00:40.239
cyffuriau anthelmintig, sydd yn

0:00:39.680,0:00:43.040
yn broblem fawr.

0:00:40.239,0:00:45.600
Mae grŵp o chwech o

0:00:43.040,0:00:46.480
ffermwyr o Gymru yn datblygu strategaethau newydd

0:00:45.600,0:00:49.120

er mwyn lleihau'r defnydd o

0:00:46.480,0:00:50.640
gyffuriau anthelmintig y neu diadell, a sicrhau fod y

0:00:49.120,0:00:53.039
triniaethau yn rhai wedi'u targedu.

0:00:50.640,0:00:53.680
Maent wedi gwneud hyn gyda chymorth

0:00:53.039,0:00:56.320
dau arbenigwr arbennig a

0:00:53.680,0:00:58.000
chefnogaeth Partneriaeth

0:00:56.320,0:01:01.680
Arloesi Ewrop (EIP yng Nghymru).

0:00:58.000,0:01:02.800
Mae EIP yng Nghymru, sydd yn cael ei gynnal ochr yn ochr

0:01:01.680,0:01:04.879
gyda Cyswllt Ffermio, yn

0:01:02.800,0:01:06.720
annog ffermwyr i

0:01:04.879,0:01:08.640
gydweithio fel

0:01:06.720,0:01:13.040
grŵp a derbyn cyngor ac arweiniad gan

0:01:08.640,0:01:15.119
arbenigwyr perthnasol.

0:01:13.040,0:01:17.040
Yn ymuno â ni heddiw mae'r

0:01:15.119,0:01:19.600
ymgynghorydd defaid profiadol, Lesley Stubbings ac

0:01:17.040,0:01:22.000
Eurion Thomas,

0:01:19.600,0:01:24.479
Rheolwr Gweithrediadau Ewropeaidd Techion sef

0:01:22.000,0:01:25.119
cwmni rheoli afiechydon o Seland

0:01:24.479,0:01:27.520
Newydd.

0:01:25.119,0:01:29.439
Croeso i'r ddau ohonoch. Dyma'r tro cyntaf i chi fod ar y

0:01:27.520,0:01:31.600
podlediad, ac rwy’n

0:01:29.439,0:01:32.720
falch iawn eich bod wedi gallu ymuno â

0:01:31.600,0:01:35.680
ni heddiw.

0:01:32.720,0:01:37.119
Lesley, dof atoch chi’n gyntaf.

0:01:35.680,0:01:39.040
Rydych yn ymgynghorydd defaid profiadol

0:01:37.119,0:01:40.640
sydd wedi gweithio o fewn y diwydiant ers

0:01:39.040,0:01:42.880
blynyddoedd. Rydych wedi datblygu

0:01:40.640,0:01:44.399
arbenigedd mewn maeth defaid a rheoli

0:01:42.880,0:01:46.640
parasitiaid, sy’n rhywbeth y byddwn ni’n ei

0:01:44.399,0:01:48.079
drafod mewn munud.

0:01:46.640,0:01:49.680
Yn gyntaf, dywedwch fwy am eich

0:01:48.079,0:01:51.119
cefndir ac o ble daeth

0:01:49.680,0:01:52.840
y diddordeb mewn defaid?

0:01:51.119,0:01:54.240

0:01:52.840,0:01:56.079

0:01:54.240,0:01:58.560
Yn ystod

0:01:56.079,0:02:00.799
fy mhlentyndod, roeddwn wrth fy modd â

0:01:58.560,0:02:02.399
cheffylau, ac er mwyn cadw

0:02:00.799,0:02:04.159
fy ngheffylau, roedd yn rhaid i mi

0:02:02.399,0:02:06.159
ddechrau gweithio ar fferm.

0:02:04.159,0:02:08.000
Un o’r pethau cyntaf roedd rhaid i mi ei wneud

0:02:06.159,0:02:09.360
ar benwythnosau oedd mynd o amgylch y hesbinod Herdwick a oedd yn

0:02:08.000,0:02:12.000
gaeafu y tu allan,

0:02:09.360,0:02:13.440

0:02:12.000,0:02:15.599
a’u rhyddhau o’r

0:02:13.440,0:02:19.599
dryslwyni.

0:02:15.599,0:02:19.599

0:02:19.920,0:02:23.040
Graddiais o Brifysgol Nottingham

0:02:21.760,0:02:25.360
gan ddewis i arbenigo mewn defaid.

0:02:23.040,0:02:28.400
Gweithiais gyda ADAS am ychydig o flynyddoedd cyn mentro ar ben

0:02:25.360,0:02:30.160
fy hun.

0:02:28.400,0:02:32.080
Gwych. Mi wnawn ni drafod am eich profiadau mewn munud, ond

0:02:30.160,0:02:34.480

0:02:32.080,0:02:36.319
Eurion, rwy’n falch o ddweud ein bod yn rhannu’r

0:02:34.480,0:02:38.000
un fagwraeth, ein dau wedi cael ein magu ar ffermydd

0:02:36.319,0:02:39.360
teuluol yng Nghwrt y Cadno yng

0:02:38.000,0:02:41.840
Ngogledd Sir

0:02:39.360,0:02:42.800
Gaerfyrddin. Er budd ein gwrandawyr, oes

0:02:41.840,0:02:44.800
modd i chithau hefyd rannu

0:02:42.800,0:02:48.080
ychydig o’ch cefndir a’r math o

0:02:44.800,0:02:50.959
waith yr ydych chi’n ei wneud?

0:02:48.080,0:02:52.879
Gwnaf, Aled. Helo pawb. Fel y dywedodd Aled,

0:02:50.959,0:02:54.560
mae’r ddau ohonom wedi cael ein magu ar

0:02:52.879,0:02:56.239
ffermydd cyfagos yng Nghwrt y Cadno,

0:02:54.560,0:02:57.920
ardal sy’n adnabyddus am

0:02:56.239,0:03:01.040
ffermio

0:02:57.920,0:03:03.840
bîff a defaid.

0:03:01.040,0:03:04.400
Ers yn blentyn, roeddwn yn ysu am gael bod yn ffermwr.

0:03:03.840,0:03:06.560

0:03:04.400,0:03:07.840
Penderfynais astudio

0:03:06.560,0:03:09.599
amaethyddiaeth yn y brifysgol.

0:03:07.840,0:03:11.280
Treuliais ychydig o amser yn Seland Newydd, ac yno,

0:03:09.599,0:03:13.760
datblygais wybodaeth a phrofiad. Yna,

0:03:11.280,0:03:15.360
dychwelais i

0:03:13.760,0:03:16.959
ffermio cyn cychwyn

0:03:15.360,0:03:18.400
gweithio i Brifysgol

0:03:16.959,0:03:20.640
Aberystwyth fel

0:03:18.400,0:03:23.040
aelod o’r tîm ymchwil gyda defaid.

0:03:20.640,0:03:23.360
Fel y gŵyr llawer, aethom i weithio

0:03:23.040,0:03:25.760

0:03:23.360,0:03:27.920
gyda Innovis, oedd yn gwmni

0:03:25.760,0:03:28.480
newydd.

0:03:27.920,0:03:29.920

0:03:28.480,0:03:32.720
O hynny, dechreuais ymwneud â

0:03:29.920,0:03:34.879
chwmni o Seland Newydd a oedd yn edrych ar dechnoleg

0:03:32.720,0:03:36.480
newydd,

0:03:34.879,0:03:38.000
technoleg a oedd yn edrych ar

0:03:36.480,0:03:39.200
y nifer o wyau mewn ysgarthion a

0:03:38.000,0:03:41.200
pharasitiaid.

0:03:39.200,0:03:42.640
Fe gymerodd hynny fy niddordeb a dweud y gwir.

0:03:41.200,0:03:44.159
Mae’n rhyfedd sut mae bywyd yn gallu

0:03:42.640,0:03:46.560
esblygu, ac erbyn hyn, rwy’n ymwneud llawer â’r

0:03:44.159,0:03:48.560
byd parasitoleg ac wedi symud ymlaen i

0:03:46.560,0:03:50.560
weithio i gwmni

0:03:48.560,0:03:53.439
Techion yn Seland Newydd.

0:03:50.560,0:03:55.120
Mae’r cwmni yn gwerthu offer sy’n monitro

0:03:53.439,0:03:55.840
wyau mewn ysgarthion. Hefyd, rwy’n cymryd

0:03:55.120,0:03:57.840
rhan mewn gweithgareddau sy’n trosglwyddo

0:03:55.840,0:04:00.159
gwybodaeth i ffermwyr er mwyn iddynt allu datblygu eu busnes.

0:03:57.840,0:04:02.799

Rwyf wedi gweithio gyda Lesley ers rhyw

0:04:00.159,0:04:03.519
15-17 mlynedd.

0:04:02.799,0:04:06.080
Mae amser wedi

0:04:03.519,0:04:06.640
hedfan.

0:04:06.080,0:04:10.000

0:04:06.640,0:04:10.720
Yn sicr. Rwy’n falch o gael

0:04:10.000,0:04:12.720
dau westai profiadol a hynod o wybodus ar y

0:04:10.720,0:04:15.120
podlediad

0:04:12.720,0:04:16.880
heddiw. Eurion, diolch

0:04:15.120,0:04:18.320
am eich cyflwyniad, ond Lesley,

0:04:16.880,0:04:19.440
hoffwn ddod yn ôl atoch chi. Bwriad y cyfarfod heddiw yw trafod

0:04:18.320,0:04:21.759
y

0:04:19.440,0:04:23.440
grŵp o chwech ffermwyr defaid sydd yn byw yng nghanolbarth a de

0:04:21.759,0:04:25.040
orllewin Cymru.

0:04:23.440,0:04:26.720
Beth yw pwrpas y grŵp, a

0:04:25.040,0:04:29.360
beth oedd y prif reswm dros ei ffurfio?

0:04:26.720,0:04:31.360

0:04:29.360,0:04:32.720
Wel, mae hynny yn mynd a ni yn

0:04:31.360,0:04:37.040
ôl at

0:04:32.720,0:04:38.639
2009-10.

0:04:37.040,0:04:40.479

Grŵp TAG oedd enw

0:04:38.639,0:04:41.440
gwreiddiol y grŵp. Grŵp a oedd

0:04:40.479,0:04:44.720
yn

0:04:41.440,0:04:47.919
gweithio ar sut i ddefnyddio

0:04:44.720,0:04:50.240
EID (dyfais adnabod electronig) er mwyn cyflawni'r allbwn gorau, yn

0:04:47.919,0:04:51.440
enwedig o ran lladd a derbyn mwy o

0:04:50.240,0:04:53.840
wybodaeth o'r

0:04:51.440,0:04:55.680
lladd-dy, sef

0:04:53.840,0:04:56.880
Dunbia yn Llanybydder ar y pryd.

0:04:55.680,0:04:59.360

0:04:56.880,0:05:01.039
Yna, edrychom

0:04:59.360,0:05:02.240
ar bethau eraill megis

0:05:01.039,0:05:05.440

0:05:02.240,0:05:07.680
rheoli'r potensial ar gyfer EID.

0:05:05.440,0:05:09.680
Bryd hynny, roeddwn ar fin cychwyn

0:05:07.680,0:05:12.400
ar brosiect yn Lloegr gyda

0:05:09.680,0:05:14.320
AHDB, prosiect Dangosydd

0:05:12.400,0:05:16.400
Perfformiad Allweddol (KPI),

0:05:14.320,0:05:17.440
a oedd yn canolbwyntio ar sgorio cyflwr anifeiliaid a

0:05:16.400,0:05:20.720
a sut roedd posib

0:05:17.440,0:05:22.880

defnyddio EID er mwyn casglu mwy o wybodaeth, a'i ddefnyddio

0:05:20.720,0:05:24.639
mewn ffordd fwy pwerus ac effeithiol.

0:05:22.880,0:05:27.120
Bu aelodau'r grŵp yn cymryd rhan yn y prosiect drwy

0:05:24.639,0:05:30.240
sgorio cyflwr y defaid,

0:05:27.120,0:05:33.919
defnyddio'r darllenwyr a'r tagiau, a

0:05:30.240,0:05:36.080
phrofi pa mor hanfodol a phwysig oedd

0:05:33.919,0:05:38.160
sgôrio cyflwr corff fel dull

0:05:36.080,0:05:41.759
rheoli.

0:05:38.160,0:05:43.039
Erbyn hyn, mae sgorio cyflwr anifeiliaid yn

0:05:41.759,0:05:45.199
rywbeth sy'n cael ei wneud

0:05:43.039,0:05:47.520
yn reddfol gan aelodau'r grŵp. Y cam nesaf oedd y prosiect cyfredol

0:05:45.199,0:05:50.240
yma

0:05:47.520,0:05:52.720
sy'n canolbwyntio ar sut mae

0:05:50.240,0:05:54.880
sgôr cyflwr y defaid

0:05:52.720,0:05:56.319
yn gallu lleihau'r

0:05:54.880,0:05:58.319
defnydd o

0:05:56.319,0:05:59.840
gyffuriau

0:05:58.319,0:06:03.280

0:05:59.840,0:06:05.280
anthelmintig yn ystod y cyfnod ŵyna.

0:06:03.280,0:06:07.039
Mae meddwl am sgorio cyflwr yr anifeiliaid fel dull

0:06:05.280,0:06:09.039
rheoli yn bwysig,

0:06:07.039,0:06:10.720
ond a yw llawer o ffermwyr defaid yn ei

0:06:09.039,0:06:12.319
ddefnyddio yn rheolaidd?

0:06:10.720,0:06:14.639

0:06:12.319,0:06:16.800

0:06:14.639,0:06:18.560
Ie, rwy’n meddwl eu bod nhw. Rwyf wedi bod yn

0:06:16.800,0:06:20.720
rhygnu ymlaen ac ymlaen am bwysigrwydd sgorio cyflwr corff

0:06:18.560,0:06:22.080
dros y 40 mlynedd diwethaf.

0:06:20.720,0:06:24.400

0:06:22.080,0:06:25.840
Cyn cychwyn y prosiect gyda

0:06:24.400,0:06:27.520
EID,

0:06:25.840,0:06:30.000
roedd sgorio cyflwr yr anifeilaid yn rhywbeth roedd ffermwyr yn ei wneud o

0:06:27.520,0:06:32.240
bryd i’w gilydd.

0:06:30.000,0:06:33.680
Rhywbeth yr oedd ffermwyr yn ei wneud yn achlysurol er mwyn

0:06:32.240,0:06:35.840
sicrhau fod cyflwr y mamogiaid yn

0:06:33.680,0:06:37.520
dderbyniol cyn y cyfnod hyrdda.

0:06:35.840,0:06:38.319

0:06:37.520,0:06:41.120
Nid oedd yn cael ei ddefnyddio fel

0:06:38.319,0:06:42.960
dull rheoli o gwbl. Rydym wedi gallu,

0:06:41.120,0:06:45.440
ynghyd â chymorth EID,

0:06:42.960,0:06:47.759

arddangos effaith hydredol o sgorio cyflwr yr anifeilaid,

0:06:45.440,0:06:49.120
ac rwy'n falch ei fod yn

0:06:47.759,0:06:52.080
bwnc sy'n

0:06:49.120,0:06:53.840
cael ei drafod yn

0:06:52.080,0:06:55.840
rheolaidd o fewn y diwydiant

0:06:53.840,0:06:58.000
amaethyddol erbyn hyn -

0:06:55.840,0:07:01.840
gan ymchwilwyr, ymgynghorwyr ac ati.

0:06:58.000,0:07:03.599
Credaf mai dim ond yn y pum mlynedd diwethaf mae ffermwyr wedi

0:07:01.840,0:07:04.319
dechrau ei ddefnyddio'n

0:07:03.599,0:07:05.840
effeithiol, yn gywir a'i

0:07:04.319,0:07:07.520
fonitro.

0:07:05.840,0:07:09.280

0:07:07.520,0:07:11.280
A yw'r asesiad yn un gweledol?

0:07:09.280,0:07:13.360
Oes angen eu harchwilio'n gorfforol er mwyn

0:07:11.280,0:07:14.720
penderfynu ar y sgôr?

0:07:13.360,0:07:16.639

0:07:14.720,0:07:18.080
Yn sicr, mae'n rhaid archwilio'r anifeiliaid yn gorfforol.

0:07:16.639,0:07:20.160
Gellir defnyddio techneg arbennig

0:07:18.080,0:07:21.039
sef

0:07:20.160,0:07:23.280
teimlo'r

0:07:21.039,0:07:24.080

asen olaf ar y cefn.

0:07:23.280,0:07:27.440
Mae’n dechneg eithaf hawdd i’w ddysgu, ac yn hynod o

0:07:24.080,0:07:29.039
ailadroddadwy.

0:07:27.440,0:07:30.720
Yn ystod prosiect TAG a ADHB,

0:07:29.039,0:07:34.240
gwelsom fod ffermwyr a oedd wedi derbyn

0:07:30.720,0:07:35.840
hyfforddiant yn defnyddio’r dechneg

0:07:34.240,0:07:37.280
yn rheolaidd. Mae’n hynod o

0:07:35.840,0:07:40.400
ailadroddadwy.

0:07:37.280,0:07:44.160
Gall bobl ddibynnu ar

0:07:40.400,0:07:46.240
hynny, a rhaid dechrau mynd i’r

0:07:44.160,0:07:48.240
drefn o’i ddefnyddio.

0:07:46.240,0:07:50.479
Erbyn hyn, gydag EID, mae’n bosib

0:07:48.240,0:07:52.720
cofnodi’r sgôr a’i

0:07:50.479,0:07:55.280
fonitro,

0:07:52.720,0:07:57.520
yn hytrach na’u

0:07:55.280,0:07:58.319
trefnu i grwpiau pob yn hyn a hyn a cholli’r

0:07:57.520,0:08:00.160
wybodaeth hanesyddol

0:07:58.319,0:08:02.080
perthnasol.

0:08:00.160,0:08:04.240

0:08:02.080,0:08:07.440

0:08:04.240,0:08:09.039

Yng nghyd-destun

0:08:07.440,0:08:11.599
llyngyr, dyma’r ffordd briodol o’i reoli.

0:08:09.039,0:08:12.080
Un o’r meysydd

0:08:11.599,0:08:14.080
yr wyf wedi bod yn gweithio arni

0:08:12.080,0:08:16.160
dros y blynyddoedd diwethaf yw

0:08:14.080,0:08:18.400
targedu’u triniaethau lladd llyngyr,

0:08:16.160,0:08:21.039

0:08:18.400,0:08:22.639
ac mae sgôr cyflwr y corff yn

0:08:21.039,0:08:24.319
hanfodol er mwyn penderfynu os

0:08:22.639,0:08:26.479
yw anifail angen triniaeth

0:08:24.319,0:08:29.280
anthelmintig

0:08:26.479,0:08:30.960
a’i peidio.

0:08:29.280,0:08:33.039

0:08:30.960,0:08:35.200

0:08:33.039,0:08:36.719
Eurion, os gallaf ddod â chi

0:08:35.200,0:08:38.479
i mewn i’r drafodaeth yn fan hyn.

0:08:36.719,0:08:39.680
Fyddech chi’n dweud fod sgôr cyflwr corff yn

0:08:38.479,0:08:41.760
ddangosydd allweddol er mwyn i ffermwyr adnabod yr

0:08:39.680,0:08:42.959
anifeiliaid sy’n dioddef o

0:08:41.760,0:08:45.279
lyngyr ac angen

0:08:42.959,0:08:47.360
triniaeth?

0:08:45.279,0:08:49.440

0:08:47.360,0:08:50.959
Ydy, yn sicr mae'n gallu bod.

0:08:49.440,0:08:53.680
Mae llawer o bethau'n gallu effeithio ar gyflwr y corff, ond mae

0:08:50.959,0:08:55.839
cyfri wyau mewn ysgarthion yn gallu bod yn gymorth mawr.

0:08:53.680,0:08:58.160

0:08:55.839,0:08:59.120
Os ydych chi'n gwybod fod baich llyngyr o fewn grŵp o ŵyn, ar bob cyfri,

0:08:58.160,0:09:01.680
cyfrwch y nifer o wyau mewn carthion.

0:08:59.120,0:09:02.240
Os nad oes llawer o wyau,

0:09:01.680,0:09:04.720
efallai nad oes angen trin pob oen o fewn y

0:09:02.240,0:09:06.560
grŵp. Yn sicr, mae sgôr cyflwr y corff hefyd yn

0:09:04.720,0:09:08.720
gallu llywio'r penderfyniad ar driniaeth briodol.

0:09:06.560,0:09:10.480
I'r ffermwyr sydd

0:09:08.720,0:09:13.440
gyda darllenydd a meddalwedd EID, gellir

0:09:10.480,0:09:14.080
monitro cyfraddau twf yr anifeilaid.

0:09:13.440,0:09:16.800
Defnyddiwch yr hyn yr ydych yn ei wybod.

0:09:14.080,0:09:18.399
Gyda'r anifeilaid sydd â sgôr cyflwr isel a

0:09:16.800,0:09:19.839
chyfraddau twf gwael,

0:09:18.399,0:09:21.600
meddyliwch am driniaethau

0:09:19.839,0:09:22.080
wedi'u

0:09:21.600,0:09:23.519

targedu gan beidio â thrin

0:09:22.080,0:09:25.680
y rhai

0:09:23.519,0:09:27.920
sydd â sgôr cyflwr a

0:09:25.680,0:09:30.080
chyfraddau

0:09:27.920,0:09:32.480
twf

0:09:30.080,0:09:34.160
da.

0:09:32.480,0:09:36.080

0:09:34.160,0:09:38.480
Mae hynny'n

0:09:36.080,0:09:42.480
hynod o bwysig, neu fel arall,

0:09:38.480,0:09:46.399
gall ymwrthedd

0:09:42.480,0:09:48.399
ddatblygu. Pa mor fawr yw'r broblem

0:09:46.399,0:09:50.399
ymwrthedd tuag at gyffuriau llyngyr? Rydym wedi clywed sawl un yn trafod y

0:09:48.399,0:09:53.440
pwnc dros y blynyddoedd, ond a yw'r broblem

0:09:50.399,0:09:54.720
yn gwaethygu? Ydy. Efallai bydd

0:09:53.440,0:09:57.360
Lesley yn dweud yn wahanol, ond

0:09:54.720,0:09:58.640
mae'n debyg fod y broblem wedi

0:09:57.360,0:10:00.399
gwaethygu dros y

0:09:58.640,0:10:02.800

0:10:00.399,0:10:04.079
20-30 mlynedd diwethaf.

0:10:02.800,0:10:06.320
Bûm yn gweithio â

0:10:04.079,0:10:08.320
Hybu Cig Cymru

0:10:06.320,0:10:10.880
nôl yn 2014-15

0:10:08.320,0:10:11.839
ar brosiect Ward,

0:10:10.880,0:10:14.480
a darganfyddwyd fod

0:10:11.839,0:10:16.000
ymwrthedd yn digwydd ar lawer o

0:10:14.480,0:10:17.760
ffermydd.

0:10:16.000,0:10:20.160
Mae rhan fwyaf o bobl yn credu mai’r broblem

0:10:17.760,0:10:22.320
yw’r ymwrthedd tuag at gyffur dilyngyru gwyn.

0:10:20.160,0:10:24.240
Mae’n fwy nag hynny erbyn hyn. Mae wedi dyblygu tu hwnt i

0:10:22.320,0:10:26.240
hynny ac i gyffuriau llyngyr eraill megis Levamisole (grŵp

0:10:24.240,0:10:29.279
melyn), ac

0:10:26.240,0:10:30.240
Ivermectin hefyd.

0:10:29.279,0:10:32.720
Yn anffodus, rydym yn gweld sawl fferm yn dioddef o

0:10:30.240,0:10:34.480
ymwrthedd a

0:10:32.720,0:10:35.839
ble mae achos o ymwrthedd wedi’i

0:10:34.480,0:10:37.519
brofi’n bositif.

0:10:35.839,0:10:39.200

0:10:37.519,0:10:40.880
Mae’r ffermydd sy’n rhan o’r prosiect

0:10:39.200,0:10:42.720
yn gwbl glir o’i statws,

0:10:40.880,0:10:43.760
yn gwybod yn union beth yw’r achos, a

0:10:42.720,0:10:45.440
gellir defnyddio

0:10:43.760,0:10:47.040
sawl math o driniaethau priodol.

0:10:45.440,0:10:48.720

0:10:47.040,0:10:51.040

0:10:48.720,0:10:51.839
Mae’n bwysig gwybod pa driniaeth sy’n

0:10:51.040,0:10:54.640
gweithio’n effeithiol. Os ydych chi’n

0:10:51.839,0:10:55.920
defnyddio cyffuriau

0:10:54.640,0:10:58.640
anthelmintig sydd ddim yn

0:10:55.920,0:11:00.160
gweithio, wel, bydd hynny o bosib

0:10:58.640,0:11:04.160
yn gallu cael effaith mawr ar

0:11:00.160,0:11:04.160
berfformiad a phroffidioldeb y fferm.

0:11:04.880,0:11:09.440
Rwyf yn cytuno gyda

0:11:07.600,0:11:10.640
Eurion. Yn sicr, mae’r broblem wedi

0:11:09.440,0:11:13.040
gwaethygu.

0:11:10.640,0:11:14.000
Mae defnyddio cyffuriau anthelmintig yn anghywir ac yn anghyfrifol yn

0:11:13.040,0:11:16.160
gallu arwain at

0:11:14.000,0:11:17.760
ymwrthedd.

0:11:16.160,0:11:19.920
Mae’n bwysig arbed yr

0:11:17.760,0:11:22.000
anifail rhag meithrin ymwrthedd

0:11:19.920,0:11:23.680
tuag at gyffuriau anthelmintig.

0:11:22.000,0:11:26.399

0:11:23.680,0:11:28.480
Un o’r pethau yr ydym yn ceisio ei wneud

0:11:26.399,0:11:30.800
yw lleihau’r ymwrthedd ar

0:11:28.480,0:11:32.720
reolaeth gemegol,

0:11:30.800,0:11:35.279
a defnyddio

0:11:32.720,0:11:36.000
triniaethau

0:11:35.279,0:11:37.680
wedi’u targedu.

0:11:36.000,0:11:39.440

0:11:37.680,0:11:40.720

0:11:39.440,0:11:42.079
Mae’n bwysig cofio mai’r rheswm

0:11:40.720,0:11:43.839
fod pethau wedi gwaethygu dros y

0:11:42.079,0:11:45.760
blynyddoedd diwethaf yw bod pobl

0:11:43.839,0:11:47.360
wedi bod yn defnyddio

0:11:45.760,0:11:50.160
cyffuriau lladd parasitiaid

0:11:47.360,0:11:52.959
er mwyn rheoli clafr ymhlith defaid. Mae hynny wedi

0:11:50.160,0:11:55.200
achosi i bethau waethygu’n sylweddol.

0:11:52.959,0:11:57.040
Nid yn unig fod gwiddon

0:11:55.200,0:11:59.360
y clafr wedi datblygu

0:11:57.040,0:12:01.519
ymwrthedd i’r cyffuriau hynny, ond mae’r ddau beth

0:11:59.360,0:12:02.880
wedi cyfuno.

0:12:01.519,0:12:05.279
Un o’r pethau yr ydym yn ei wneud

0:12:02.880,0:12:07.519
gyda’r gwaith

0:12:05.279,0:12:10.639
rheolaeth gynaliadwy yw annog

0:12:07.519,0:12:11.120
ffermwyr i feithrin yr un

0:12:10.639,0:12:13.440
strategaethau

0:12:11.120,0:12:14.240
er mwyn lleihau’r ddibyniaeth ar

0:12:13.440,0:12:16.720
gyffuriau anthelmintig a

0:12:14.240,0:12:17.920
chyn iddo gael ei brofi’n bositif ymysg

0:12:16.720,0:12:21.200
un, dau neu dri

0:12:17.920,0:12:22.800
grŵp.

0:12:21.200,0:12:25.440

0:12:22.800,0:12:26.880
Rhaid gwneud hynny mor fuan â phosib rhag ofn iddo

0:12:25.440,0:12:28.079
ddylanwadu ar eich gallu tymor-hir i

0:12:26.880,0:12:30.560
reoli

0:12:28.079,0:12:31.519
llyngyr yn effeithiol. Mae’n sefyllfa anodd

0:12:30.560,0:12:33.360
a chymhleth iawn.

0:12:31.519,0:12:35.200
Unwaith mae ymwrthedd wedi cael ei brofi’n bositif,

0:12:33.360,0:12:38.560
mae’n rhy hwyr i newid

0:12:35.200,0:12:40.000
unrhyw beth. Os gellir

0:12:38.560,0:12:42.079
canfod

0:12:40.000,0:12:43.680
ymwrthedd yn eithaf cynnar,

0:12:42.079,0:12:44.639
fel dywedodd Eurion, mae’n bosib gwneud

0:12:43.680,0:12:47.040
rhywbeth amdano

0:12:44.639,0:12:47.920
a defnyddio’r un driniaeth yn y

0:12:47.040,0:12:50.560
tymor hir a rheoli llyngyr yn

0:12:47.920,0:12:53.839
well yn y

0:12:50.560,0:12:53.839
dyfodol.

0:12:55.040,0:12:58.880
Aled, hoffwn drafod un peth arall.

0:12:57.040,0:13:00.320,
Neges yr ydym yn ceisio ei

0:12:58.880,0:13:02.480
gyfleu yw nid yw ymwrthedd yn unrhyw beth

0:13:00.320,0:13:04.240
i fod â chywilydd ohono.

0:13:02.480,0:13:06.720
Rwy’n dweud yn aml,

0:13:04.240,0:13:07.839
p’un ai fod Lesley yn cytuno, ond mae

0:13:06.720,0:13:09.920
ymwrthedd yn broblem i

0:13:07.839,0:13:11.680
Ffermwyr oedd yn hanesyddol yn ffermwyr blach iawn. 20-30 mlynedd yn ôl,

0:13:09.920,0:13:13.440
argymhellwyd i drin anifeiliaid yn rheolaidd a

0:13:11.680,0:13:15.440

0:13:13.440,0:13:16.639
thrin mamogiaid rhyw ddwywaith y flwyddyn

0:13:15.440,0:13:18.639
er mwyn atal unrhyw afiechydon. Bryd hynny,

0:13:16.639,0:13:20.959

nid oedd neb yn gwybod

0:13:18.639,0:13:22.959
rhyw lawer am

0:13:20.959,0:13:24.480
ymwrthedd. Nid oeddem yn

0:13:22.959,0:13:25.920
siŵr pa mor sydyn y byddai ymwrthedd yn datblygu, yn

0:13:24.480,0:13:27.360
gwybod os oedd ymwrthedd yn bodoli a pha mor sydyn

0:13:25.920,0:13:28.639
y byddai’n datblygu ac yn dyfod yn broblem.

0:13:27.360,0:13:31.279
Ni ddylai unrhyw ffermwr

0:13:28.639,0:13:32.800
deimlo’n euog amdano. Ffermwyr balch sy’n

0:13:31.279,0:13:34.160
trin eu hanifeiliaid

0:13:32.800,0:13:36.480
yn

0:13:34.160,0:13:37.279
rheolaidd er mwyn ceisio

0:13:36.480,0:13:39.360
atal

0:13:37.279,0:13:40.880
afiechydon a phroblemau yn ymwneud â

0:13:39.360,0:13:43.760
llyngyr oeddech.

0:13:40.880,0:13:44.240
Mae’n rhaid i ni ddysgu

0:13:43.760,0:13:46.399
o’n camgymeriadau ac addasu

0:13:44.240,0:13:48.079
ein ffordd o reoli er mwyn

0:13:46.399,0:13:50.480
atal ymwrthedd.

0:13:48.079,0:13:52.160

0:13:50.480,0:13:52.480

0:13:54.800,0:13:57.040
Mae hynny’n gwbl

0:13:57.279,0:14:00.880
wir,

0:13:58.560,0:14:02.639
Eurion. Nid oes angen bod â chywilydd ohono.

0:14:00.880,0:14:03.920
Yn anffodus, fel y dywedasoch, y ffermydd

0:14:02.639,0:14:05.839
sydd ag achosion mwy difrifol o

0:14:03.920,0:14:08.320
ymwrthedd yw’r ffermydd a oedd

0:14:05.839,0:14:09.680
yn llym o ran sut roedden nhw’n

0:14:08.320,0:14:12.160
cwblhau pethau yn y gorffennol, e.e. systemau pori glân.

0:14:09.680,0:14:14.000

0:14:12.160,0:14:15.360
Nid ydym yn ceisio dweud fod ffermwyr sy’n dibynnu ar

0:14:14.000,0:14:18.160
gyffuriau anthelmintig yn rheoli

0:14:15.360,0:14:19.920

0:14:18.160,0:14:23.600
llyngyr yn wael, mewn gwirionedd, y gwrthwyneb i hynny.

0:14:19.920,0:14:25.440

0:14:23.600,0:14:26.320
Mae ffermwyr sy’n defnyddio’r system

0:14:25.440,0:14:28.240
cyfri wyau mewn ysgarthion

0:14:26.320,0:14:29.600
yn rheolaidd

0:14:28.240,0:14:32.399
yn defnyddio

0:14:29.600,0:14:32.959
pethau eraill hefyd.

0:14:32.399,0:14:34.560
Byddwn yn trafod ambell

0:14:32.959,0:14:35.920

un mewn

0:14:34.560,0:14:37.760
munud - Prosiect TAG a’r ochr maeth i bethau.

0:14:35.920,0:14:38.399

0:14:37.760,0:14:40.000
Mae’r ffermwyr sy’n gwneud

0:14:38.399,0:14:42.079
y pethau hyn yn

0:14:40.000,0:14:43.519
cael gwell canlyniadau gan eu bod

0:14:42.079,0:14:45.040
yn defnyddio amryw o strategaethau

0:14:43.519,0:14:45.519
rheoli gwahanol.

0:14:45.040,0:14:47.360

0:14:45.519,0:14:48.800
Maen nhw’n defnyddio triniaethau wedi’u targedu

0:14:47.360,0:14:50.639
ac yn osgoi trin yr anifeilaid yn rheolaidd, sydd yn rywbeth yr oeddem

0:14:48.800,0:14:52.480
yn euog ohono rhai blynyddoedd yn ôl.

0:14:50.639,0:14:53.199

0:14:52.480,0:14:54.560
Credaf ei bod hi’n

0:14:53.199,0:14:56.320
bwysig fod ffermwyr yn

0:14:54.560,0:14:57.920
deall hyn gan ei fod yn

0:14:56.320,0:14:59.600
gallu arwain at

0:14:57.920,0:15:02.959
ganlyniadau gwell.

0:14:59.600,0:15:04.639
Yn sicr, mae gennym ddigon o dystiolaeth

0:15:02.959,0:15:06.320
i gyfiawnhau

0:15:04.639,0:15:08.399
hynny.

0:15:06.320,0:15:10.480
Mae’n sefyllfa sydd wedi esblygu,

0:15:08.399,0:15:11.279
sef trin

0:15:10.480,0:15:12.959
anifeilaid yn

0:15:11.279,0:15:14.639
rheolaidd,

0:15:12.959,0:15:16.560
ac

0:15:14.639,0:15:17.279
mae angen i ffermwyr

0:15:16.560,0:15:19.199
newid eu

0:15:17.279,0:15:20.880
meddylfryd.

0:15:19.199,0:15:22.320
Cyfeiriwyd ato yn gynharach, ond wrth i

0:15:20.880,0:15:24.480
ffermwyr feithrin y strategaethau

0:15:22.320,0:15:26.480
newydd, mae’n bosib cael cynydd mewn

0:15:24.480,0:15:27.279
proffidioldeb yn ogystal â chynhyrchiant

0:15:26.480,0:15:29.040
o fewn y

0:15:27.279,0:15:31.519
ddiadell. Fel soniodd Lesley,

0:15:29.040,0:15:33.440
yn wreiddiol, grŵp a oedd yn

0:15:31.519,0:15:35.120
canolbwyntio ar faeth oedd prosiect

0:15:33.440,0:15:39.519
TAG yn wreiddiol.

0:15:35.120,0:15:40.800
Erbyn hyn, mae’r grŵp wedi datblygu ac

0:15:39.519,0:15:43.199
yn edrych ar leihau’r defnydd o

0:15:40.800,0:15:44.480
gyffuriau llyngyr, yn enwedig ymysg mamogiaid yn ystod y

0:15:43.199,0:15:47.680
cyfnod ŵyna. Efallai gallwch drafod fwy am hynny?

0:15:44.480,0:15:49.360
Wel, roedd sawl aelod

0:15:47.680,0:15:51.680
o’r grŵp

0:15:49.360,0:15:52.480
wedi bod yn defnyddio’r

0:15:51.680,0:15:54.480
system FECPAK

0:15:52.480,0:15:56.240
gan eu bod yn rhan o brosiect

0:15:54.480,0:15:57.920
arall. Roeddent yn

0:15:56.240,0:15:59.279
defnyddio system cyfri wyau mewn ysgarthion eu hunain, ac yn

0:15:57.920,0:16:01.759
awyddus i

0:15:59.279,0:16:03.680
wella neu leihau’r

0:16:01.759,0:16:05.920
dibyniaeth ar gyffuriau, yn enwedig

0:16:03.680,0:16:06.800
cyffuriau anthelmintig.

0:16:05.920,0:16:08.959

0:16:06.800,0:16:11.759
Rhaid edrych ar y sgôr cyflwr corff a’i

0:16:08.959,0:16:14.160
fonitro er mwyn gwneud yn

0:16:11.759,0:16:15.839
siŵr fod

0:16:14.160,0:16:18.079
diet yr anifail yn addas ac y

0:16:15.839,0:16:20.160
gorau posib. Mae’n bwysig fod y

0:16:18.079,0:16:22.240
maeth yn gywir,

0:16:20.160,0:16:23.920
a bod ffermwyr yn monitro'r sgôr cyflwr corff yn

0:16:22.240,0:16:25.440
rheolaidd.

0:16:23.920,0:16:27.040
Bydd y nifer o wyau llyngyr mewn ysgarthion

0:16:25.440,0:16:29.839
yn amrywio wrth

0:16:27.040,0:16:30.959
i gyfnod ŵyna

0:16:29.839,0:16:33.600
agosáu.

0:16:30.959,0:16:35.440
Beth mae pobl yn feddwl sy’n digwydd i’r mamogiaid

0:16:33.600,0:16:36.880
sy’n dioddef o lyngyr yn ystod y

0:16:35.440,0:16:38.880
cyfnod ŵyna

0:16:36.880,0:16:41.440
yw bod straen ar

0:16:38.880,0:16:43.279
famogiaid yn ystod cyfnod olaf o feichiogrwydd a’r

0:16:41.440,0:16:45.839
adeg hynny, mae eu

0:16:43.279,0:16:47.680
system imiwnedd yn colli rheolaeth o’r

0:16:45.839,0:16:48.880
baich llyngyr.

0:16:47.680,0:16:51.519

0:16:48.880,0:16:53.600
Fel arfer, bydd mamog aeddfed yn cario baich

0:16:51.519,0:16:54.079
llyngyr a byddant yn aros yn ei pherfedd,

0:16:53.600,0:16:56.320
ond ni

0:16:54.079,0:16:57.759
wnânt unrhyw niwed iddi.

0:16:56.320,0:17:00.399

Mae’n rhywbeth cyffredin iddi ei

0:16:57.759,0:17:03.040

0:17:00.399,0:17:06.079
wneud.

0:17:03.040,0:17:07.439
Yn ystod y cyfnod ŵyna, os bydd mamog yn dioddef o straen ddifrifol yn sgil

0:17:06.079,0:17:09.199
maeth gwael,

0:17:07.439,0:17:10.959
bydd y system imiwnedd yn caniatáu i’r llyngyr

0:17:09.199,0:17:12.240
gynhyrchu nifer o

0:17:10.959,0:17:14.160
wyau.

0:17:12.240,0:17:15.360
Pan fydd y famog yn mynd allan ar borfa, bydd wyau llyngyr yn halogi’r

0:17:14.160,0:17:16.959
borfa drwy eu

0:17:15.360,0:17:19.360
hysgarthion, sy’n

0:17:16.959,0:17:20.880
gallu creu sialens i’r ŵyn

0:17:19.360,0:17:24.000
nes ymlaen yn y

0:17:20.880,0:17:24.720
tymor. Un peth mae ffermwyr

0:17:24.000,0:17:26.319
wedi bod yn ei wneud yn

0:17:24.720,0:17:27.960
rheolaidd yn ystod y cyfnod ŵyna yw

0:17:26.319,0:17:30.160
trin llyngyr.

0:17:27.960,0:17:31.919
Yn anffodus, drwy wneud hyn, mae sawl un yn meddwl eu bod yn

0:17:30.160,0:17:34.640
gwarchod y famog.

0:17:31.919,0:17:35.760
Nid yw hyn yn wir ymhob achos.

0:17:34.640,0:17:37.679
Rhaid ceisio lleihau’r

0:17:35.760,0:17:39.440
lefelau

0:17:37.679,0:17:42.960
halogi

0:17:39.440,0:17:45.280
i’r ŵyn nes ymlaen yn y tymor. Fel y

0:17:42.960,0:17:46.000
dywedodd Eurion yn

0:17:45.280,0:17:47.520
gynharach,

0:17:46.000,0:17:50.160
o fewn grŵp o anifeiliaid rhaid meddwl am y rheol

0:17:47.520,0:17:50.880
80:20.

0:17:50.160,0:17:53.440

0:17:50.880,0:17:55.360
Mae 80% o’r halogiad yn cael ei

0:17:53.440,0:17:58.480
gynhyrchu gan 20%

0:17:55.360,0:18:00.960
neu lai o’r anifeilaid. Rhaid

0:17:58.480,0:18:03.200
adnabod y mamogiaid

0:18:00.960,0:18:04.480
sy’n debygol o gynhyrchu llawer o

0:18:03.200,0:18:07.280
halogiad

0:18:04.480,0:18:08.960
ar

0:18:07.280,0:18:11.120
borfeydd

0:18:08.960,0:18:13.520
gyda

0:18:11.120,0:18:14.960
wyau mewn ysgarthion yn

0:18:13.520,0:18:17.039

unig.

0:18:14.960,0:18:18.320
Yn gyffredinol, rydym yn defnyddio sgôr

0:18:17.039,0:18:20.640
cyflwr y corff, a hyd yn hyn, mae’r

0:18:18.320,0:18:22.480
canlyniadau am y flwyddyn gyntaf, sef

0:18:20.640,0:18:25.520
2020,

0:18:22.480,0:18:27.520
yn cefnogi’r ddamcaniaeth.

0:18:25.520,0:18:28.160
Effeithiwyd sgôr cyflwr un ddiadell

0:18:27.520,0:18:30.160
wrth i

0:18:28.160,0:18:31.600
gyfnod ŵyna

0:18:30.160,0:18:33.600
agosáu.

0:18:31.600,0:18:35.520
Rhoddwyd triniaeth i’r mamogiaid hynny

0:18:33.600,0:18:38.640
yn unig, a

0:18:35.520,0:18:40.320
daeth y cyfanswm o

0:18:38.640,0:18:42.160
wyau mewn ysgarthion i lawr i ddim,

0:18:40.320,0:18:44.320
a pharhau felly gan mai’r

0:18:42.160,0:18:46.320
anifeiliaid heintus a gafodd eu

0:18:44.320,0:18:47.520
trin yn unig.

0:18:46.320,0:18:49.919
Y gwir yw, rydym yn gofyn i ffermydd

0:18:47.520,0:18:51.039
masnachol brofi’r ddamcaniaeth

0:18:49.919,0:18:53.679
hon,

0:18:51.039,0:18:55.039
defnyddio

0:18:53.679,0:18:57.120
maeth a

0:18:55.039,0:18:58.880
thrin y

0:18:57.120,0:19:01.520
mamogiaid

0:18:58.880,0:19:02.160
heintus

0:19:01.520,0:19:05.360
yn unig.

0:19:02.160,0:19:06.960
Lesley,

0:19:05.360,0:19:09.600
efallai y gallwch chi drafod am y

0:19:06.960,0:19:11.120
gwaith sy’n gysylltiedig â hynny ymysg y

0:19:09.600,0:19:13.360
ffermwyr sy’n rhan o’r prosiect?

0:19:11.120,0:19:15.200
Beth sy’n rhaid ei wneud? Pa fath o ddata

0:19:13.360,0:19:16.960
sydd rhaid ei gasglu, nid yn unig

0:19:15.200,0:19:19.120
o ran y prosiect ond er mwyn

0:19:16.960,0:19:21.760
mynd i’r afael a’r penderfyniadau rheoli allweddol

0:19:19.120,0:19:24.160
yr ydych wedi ei grybwyll yn gynharach?

0:19:21.760,0:19:25.280
Rydym yn cychwyn rhyw

0:19:24.160,0:19:27.280
chwe wythnos cyn ŵyna. Mae ambell ffermwr

0:19:25.280,0:19:28.799
wedi cychwyn ŵyna rhyw bythefnos yn ôl

0:19:27.280,0:19:30.559
a rhai ar fin

0:19:28.799,0:19:32.960
cychwyn yr wythnos yma.

0:19:30.559,0:19:34.640
Byddwn yn monitro’r grŵp o famogiaid

0:19:32.960,0:19:37.600
sy’n cario gefeilliaid.

0:19:34.640,0:19:40.320

0:19:37.600,0:19:41.520
Gallwn fonitro grŵp o 50, 100 neu 150 o famogiaid, nid yw hynny o bwys

0:19:40.320,0:19:45.039
cyn belled ei fod yn

0:19:41.520,0:19:48.000
50 neu’n fwy. Bydd y ffermwyr yn defnyddio’r system cyfri

0:19:45.039,0:19:48.320
wyau mewn ysgarthion yn wythnosol,

0:19:48.000,0:19:50.720

0:19:48.320,0:19:52.320
chwe wythnos cyn ŵyna ac wyth wythnos

0:19:50.720,0:19:55.120
ar ôl ŵyna.

0:19:52.320,0:19:55.840
O fewn yr un grŵp, bydd

0:19:55.120,0:19:58.160
deg mamog sy’n cael eu galw yn

0:19:55.840,0:19:59.440
famogiaid sentinel. Bydd

0:19:58.160,0:20:02.080
EID pob un yn cael ei gofnodi

0:19:59.440,0:20:03.440
ac yn cael ei fonitro.

0:20:02.080,0:20:06.159

0:20:03.440,0:20:07.520
Byddwn yn cymryd samplau o ysgarthion

0:20:06.159,0:20:10.559
y mamogiaid hynny, ac yn eu profi

0:20:07.520,0:20:13.120
ar bum achlysur -

0:20:10.559,0:20:14.559

tair a chwe wythnos cyn

0:20:13.120,0:20:17.679
ŵyna, yn ystod y cyfnod ŵyna,

0:20:14.559,0:20:19.760
tair wythnos ar ôl wyna ac wyth wythnos ar ôl

0:20:17.679,0:20:20.960
ŵyna wrth

0:20:19.760,0:20:22.559
bwyso'r ŵyn.

0:20:20.960,0:20:24.720

0:20:22.559,0:20:26.480
Hefyd, byddwn yn sgorio cyflwr corff

0:20:24.720,0:20:26.880
pob un.

0:20:26.480,0:20:30.159

0:20:26.880,0:20:31.280
Erbyn hyn, rydym yn cael cynnal profion poer

0:20:30.159,0:20:33.200
a gwaed a byddwn yn dechrau gwneud

0:20:31.280,0:20:35.200
hynny'r wythnos

0:20:33.200,0:20:37.039
yma. O ran y profion gwaed,

0:20:35.200,0:20:39.360
mae'n bosib darganfod

0:20:37.039,0:20:40.400
statws imiwnedd y

0:20:39.360,0:20:42.080
mamogiaid.

0:20:40.400,0:20:43.600
Mae pawb wedi arfer â'r meddylfryd yma

0:20:42.080,0:20:45.280
gyda'r sefyllfa sydd wedi bod

0:20:43.600,0:20:46.960
dros y flwyddyn ddiwethaf, COVID-19.

0:20:45.280,0:20:49.200
Rydym yn ceisio darganfod

0:20:46.960,0:20:49.679

ymateb y gwrthgyrff i'r

0:20:49.200,0:20:52.720
baich llyngyr,

0:20:49.679,0:20:54.799
a gweld pa mor uchel neu isel

0:20:52.720,0:20:56.159
yw hwnnw.

0:20:54.799,0:20:59.120

0:20:56.159,0:21:00.559
Rydym yn gwneud hyn er mwyn

0:20:59.120,0:21:02.320
ceisio

0:21:00.559,0:21:04.400
darganfod beth sy'n digwydd wrth i sgôr cyflwr corff

0:21:02.320,0:21:06.320
ostwng. A yw hynny hefyd yn golygu

0:21:04.400,0:21:08.240
fod y gwrthgyrff yn

0:21:06.320,0:21:09.919
gostwng?

0:21:08.240,0:21:11.919
Dyna beth fyddwn i'n chwilio amdano gyda hyn tra'n

0:21:09.919,0:21:14.720
cyfiawnhau pwysigrwydd defnyddio sgôr cyflwr

0:21:11.919,0:21:16.640
corff.

0:21:14.720,0:21:18.720
Wrth gwrs, nid ydym yn awgrymu i bob

0:21:16.640,0:21:20.240
ffermwr

0:21:18.720,0:21:21.919
gynnal profion poer a phrofion

0:21:20.240,0:21:24.080
gwaed.

0:21:21.919,0:21:26.000
Rydym eisiau dangos fod pawb

0:21:24.080,0:21:26.880
yn gallu

0:21:26.000,0:21:29.520
sgorio cyflwr corff yn

0:21:26.880,0:21:30.159
effeithiol ac yn hyderus, ond rhaid

0:21:29.520,0:21:33.120
cael data er mwyn gallu gwneud

0:21:30.159,0:21:34.320
hynny'n llwyddiannus.

0:21:33.120,0:21:38.000

0:21:34.320,0:21:40.240
Felly, nid ydym yn drensio pob

0:21:38.000,0:21:41.600
mamog. Beth yw'r ots am hynny? medd

0:21:40.240,0:21:43.760
chi. Wel, rydym eisiau gallu

0:21:41.600,0:21:45.520
dangos fod hynny ddim yn

0:21:43.760,0:21:46.559
gallu cael unrhyw effaith

0:21:45.520,0:21:48.799
andwyol ar

0:21:46.559,0:21:50.080
berfformiad

0:21:48.799,0:21:52.480
yr ŵyn.

0:21:50.080,0:21:53.520
Bydd aelodau o'r grŵp yn defnyddio

0:21:52.480,0:21:55.919
offer

0:21:53.520,0:21:56.880
FECPAKG2.

0:21:55.919,0:21:58.559

0:21:56.880,0:22:00.480
Mae gan bob ffermwr un o'r rhain. Mae'r offer yn caniatáu

0:21:58.559,0:22:03.120
iddynt fonitro'r nifer o wyau mewn ysgarthion yr

0:22:00.480,0:22:03.679
ŵyn. Hefyd, bydd gennym

0:22:03.120,0:22:05.919
canlyniadau

0:22:03.679,0:22:07.679
pwysau'r ŵyn pan maent yn wyth wythnos oed a phwysau

0:22:05.919,0:22:09.840
diddyfnu’r ŵyn.

0:22:07.679,0:22:11.520
Mae’n bosib dilyn y data a gwneud yn siŵr

0:22:09.840,0:22:13.360
nad oes dim yn

0:22:11.520,0:22:15.600
cael effaith andwyol ar yr

0:22:13.360,0:22:18.320
ŵyn.

0:22:15.600,0:22:19.440
Eurion, mae Lesley wedi crybwyll am y

0:22:18.320,0:22:21.600
FECPAK, y

0:22:19.440,0:22:22.640
system cyfrif wyau ysgarthol, sef rhywbeth yr ydych chi’n

0:22:21.600,0:22:24.799
gysylltiedig ag ef.

0:22:22.640,0:22:26.000
Dywedwch fwy am hynny a beth sydd

0:22:24.799,0:22:27.600
ynghlwm â’r broses? Rwy’n ymwybodol fod

0:22:26.000,0:22:28.880
aelodau o’r grŵp yn

0:22:27.600,0:22:30.240
wybyddus â’r system, ac mae’n rhywbeth maen nhw’n ei

0:22:28.880,0:22:32.080
ddefnyddio’n rheolaidd, ond i’r ffermwyr sydd

0:22:30.240,0:22:33.679
ddim yn gwbl wybyddus ag ef, beth sydd ynghlwm

0:22:32.080,0:22:35.520
â’r broses?

0:22:33.679,0:22:36.720

0:22:35.520,0:22:38.640
Wel, fel y dywedasoch yn gynharach,

0:22:36.720,0:22:40.480
roedd llawer o’r

0:22:38.640,0:22:42.320
ffermwyr yn rhan o’r

0:22:40.480,0:22:43.679
prosiect o’r dyddiau cynnar pan roedd y dechnoleg yn rhywbeth newydd

0:22:42.320,0:22:45.919
ac roedd hynny nôl yn

0:22:43.679,0:22:47.360
2014.

0:22:45.919,0:22:49.280

0:22:47.360,0:22:51.120
Felly, roedd llawer o ffermwyr yn gyfarwydd iawn â’r broses, a

0:22:49.280,0:22:52.960
phenderfynwyd i weddill y grŵp ei

0:22:51.120,0:22:55.760
ddefnyddio hefyd.

0:22:52.960,0:22:57.520
Wel, mae’n debyg mae’r rhan anoddaf

0:22:55.760,0:22:59.360
oedd cael y ffermwyr i

0:22:57.520,0:23:01.200
fynd i’r padog

0:22:59.360,0:23:02.799
gyda bag plastig a chodi’r

0:23:01.200,0:23:03.600
ysgarthion.

0:23:02.799,0:23:05.679
Arhosodd rhai nes bod eu cymydog

0:23:03.600,0:23:07.120
wedi mynd o’r golwg.

0:23:05.679,0:23:07.760
Mae’n golygu

0:23:07.120,0:23:10.000

0:23:07.760,0:23:10.880
casglu’r ysgarthion a chasglu

0:23:10.000,0:23:12.960
sampl

0:23:10.880,0:23:14.720
cynrychiadol.

0:23:12.960,0:23:16.240
Mae cyfarwyddiadau llym a chlir ar

0:23:14.720,0:23:18.559
hynny. I bawb sy’n gwrando, mae’n

0:23:16.240,0:23:20.720
elfen hynod o bwysig.

0:23:18.559,0:23:22.000
P’un ai fod ffermwyr yn anfon y samplau at filfeddyg,

0:23:20.720,0:23:24.159
labordy neu beth bynnag.

0:23:22.000,0:23:25.919
Yn hytrach nag anfon y samplau i ffwrdd, gellir

0:23:24.159,0:23:26.559
cwblhau’r broses ar y fferm. Mae’r

0:23:25.919,0:23:28.480
broses yn eithaf syml.

0:23:26.559,0:23:30.480
Rhaid ychwanegu dŵr, ei

0:23:28.480,0:23:32.880
hidlo ac ychwanegu hylif halwynog

0:23:30.480,0:23:35.520
sydd yn achosi i’r wyau

0:23:32.880,0:23:38.320
arnofio.

0:23:35.520,0:23:39.600
Gyda’r FECPAKG2,

0:23:38.320,0:23:41.919
mae’r microsgop wedi cael

0:23:39.600,0:23:44.480
ei ddisodli gyda dyfais sy’n

0:23:41.919,0:23:45.919
debyg i gamera. Gellir rheoli’r

0:23:44.480,0:23:49.440
ddyfais yn electroneg drwy

0:23:45.919,0:23:51.520
gyfrifiadur, ffôn symudol neu unrhyw ddyfais

0:23:49.440,0:23:52.640
ddigidol

0:23:51.520,0:23:55.120
gyda chysylltiad Wi-Fi.

0:23:52.640,0:23:56.320
Mae’r sampl yn cael ei roi mewn casét,

0:23:55.120,0:23:57.679
ac mae’r ddyfais yn

0:23:56.320,0:23:59.120
gallu tynnu llun

0:23:57.679,0:23:59.760
ohono.

0:23:59.120,0:24:02.400
Mae’r holl wyau yn

0:23:59.760,0:24:03.120
casglu at ei gilydd ac mae’n bosib

0:24:02.400,0:24:06.400
tynnu llun syml o’r

0:24:03.120,0:24:08.799
sampl. Mae’r llun hwnnw yn cael ei

0:24:06.400,0:24:10.159
uwchlwytho i’r we. Gall hynny fod yn

0:24:08.799,0:24:11.360
sialens i ffermwyr sydd yn byw mewn ardaloedd gwledig ble nad yw’r

0:24:10.159,0:24:13.440
cysylltiad i’r we yn

0:24:11.360,0:24:15.520
gryf iawn, ond yn gyffredinol,

0:24:13.440,0:24:16.880
mae’n gallu gweithio’n dda.

0:24:15.520,0:24:19.279

0:24:16.880,0:24:20.240
Mae’r llun yn ymddangos ar ein

0:24:19.279,0:24:22.400
system gwmwl, ac mae gennym

0:24:20.240,0:24:24.240
dechnegwyr sydd yn gallu cael mynediad at y

0:24:22.400,0:24:27.279
lluniau o unrhyw le yn y byd ac yn gallu

0:24:24.240,0:24:29.440
dadansoddi’r delweddau, cyfri’r wyau ac anfon y

0:24:27.279,0:24:31.039
canlyniadau yn ôl o fewn rhyw

0:24:29.440,0:24:32.799
awr, neu weithiau,

0:24:31.039,0:24:35.200

0:24:32.799,0:24:37.279
20 munud. Y syniad yw ei bod yn bosib i chi gwblhau’r broses

0:24:35.200,0:24:39.440
ar y fferm,

0:24:37.279,0:24:41.679
ond bod ein technegwyr profiadol gwblhau’r gwaith

0:24:39.440,0:24:42.880
technegol,

0:24:41.679,0:24:44.480
a bydd y canlyniadau yn cael ei

0:24:42.880,0:24:46.240
ddychwelyd i chi mor fuan â

0:24:44.480,0:24:49.360
phosib. Mae’n gymorth wrth

0:24:46.240,0:24:49.679
gyfrif wyau ysgarthol yn

0:24:49.360,0:24:52.400

0:24:49.679,0:24:53.919
rheolaidd. Mae’r ffermwyr sy’n cwblhau’r

0:24:52.400,0:24:54.559
broses eu hunain yn ei ddefnyddio’n

0:24:53.919,0:24:56.880
aml, ac yn monitro’n

0:24:54.559,0:24:57.919
barhaus, sydd yn elfen hanfodol yn fy meddwl i.

0:24:56.880,0:24:59.200
Mae opsiwn i

0:24:57.919,0:25:01.039
anfon y samplau at

0:24:59.200,0:25:03.360
filfeddyg neu fân-werthwyr sydd efallai’n

0:25:01.039,0:25:04.400
defnyddio’r un dechnoleg a

0:25:03.360,0:25:07.120
ni.

0:25:04.400,0:25:08.640
Mae’r gallu i dderbyn

0:25:07.120,0:25:09.440
canlyniadau

0:25:08.640,0:25:11.279
ar unwaith yn werthfawr. Os yw'r

0:25:09.440,0:25:13.120
ŵyn dan do, mae’n bosib cynnal y prawf a derbyn y canlyniadau

0:25:11.279,0:25:13.360
cyn iddynt fynd ar borfa.

0:25:13.120,0:25:14.400
Mae’n ddefnyddiol gwybod os oes angen trin

0:25:13.360,0:25:16.400
yr ŵyn hynny a’u peidio. Ar y cyfan, mae ffermwyr wedi

0:25:14.400,0:25:17.840
cael gafael da ar y dechnoleg, ac wedi

0:25:16.400,0:25:19.279
ei ddefnyddio’n effeithiol ac yn

0:25:17.840,0:25:20.880
hyderus.

0:25:19.279,0:25:22.000

0:25:20.880,0:25:23.520
Mae un aelod o’r grŵp yn

0:25:22.000,0:25:25.440
cynnal 70-90 o brofion

0:25:23.520,0:25:27.679
y flwyddyn, ac wedi bod yn gwneud

0:25:25.440,0:25:28.159
hynny ers

0:25:27.679,0:25:30.799
2015, sy’n ysbrydoledig.

0:25:28.159,0:25:32.240

0:25:30.799,0:25:33.360
Mae’r data yr ydym yn ei dderbyn yn dangos

0:25:32.240,0:25:34.960
fod rhan helaeth o ffermwyr yn

0:25:33.360,0:25:37.520
cynnal dros 30-40 o

0:25:34.960,0:25:40.240
brofion y flwyddyn.

0:25:37.520,0:25:42.640
Cofiwch, mae’n debyg mai ffermwyr nad oedd yn arfer â

0:25:40.240,0:25:44.320
monitro yw’r rhan fwyaf o’r rhain. Nid oedd y ffermwyr yn

0:25:42.640,0:25:46.000
yn cymryd mwy na llond llaw o

0:25:44.320,0:25:47.360
samplau, os hynny, ac yn monitro yn y gorffennol.

0:25:46.000,0:25:49.760
Gyda’n cymorth ni, mae’r ffermwyr hynny wedi addasu i’r drefn o

0:25:47.360,0:25:51.279
fonitro’n rheolaidd.

0:25:49.760,0:25:53.760
Mae gennym y gallu i rannu’r canlyniadau

0:25:51.279,0:25:54.640
drwy e-bost gyda

0:25:53.760,0:25:56.880
milfeddygon

0:25:54.640,0:25:58.720
ac arbenigwyr, fel Lesley

0:25:56.880,0:25:59.919
sydd yn

0:25:58.720,0:26:01.679
monitro pethau ar ran y

0:25:59.919,0:26:03.279
prosiect.

0:26:01.679,0:26:05.039
O ran y gwaith ymchwil, rydym yn gallu

0:26:03.279,0:26:05.840
monitro’r hyn sy’n digwydd a bydd

0:26:05.039,0:26:08.240
ymgynghorwyr, fel Lesley, a milfeddygon yn gallu

0:26:05.840,0:26:10.480
edrych ar y data a chynnig

0:26:08.240,0:26:12.000
cymorth ac arweiniad.

0:26:10.480,0:26:14.000
Mae ffermwyr sy'n rhan o'r prosiect wedi derbyn y cymorth a

0:26:12.000,0:26:17.039
gweithio arno yn syth.

0:26:14.000,0:26:18.080
Ydych chi wedi sylwi, Lesley, pan mae

0:26:17.039,0:26:20.159
ffermwyr yn dechrau gweld y canlyniadau

0:26:18.080,0:26:22.720
a'r buddion o ddefnyddio'r system, mae'n eu

0:26:20.159,0:26:25.120
hysgogi a'u hannog i'w

0:26:22.720,0:26:27.200
ddefnyddio'n

0:26:25.120,0:26:29.360
rheolaidd?

0:26:27.200,0:26:31.279
Ydi, yn sicr.

0:26:29.360,0:26:33.679
Wedi iddynt ddechrau gweld y budd o

0:26:31.279,0:26:35.440
dderbyn y wybodaeth yn rheolaidd,

0:26:33.679,0:26:36.080
maent yn dechrau dod i'r arfer o'i ddefnyddio. Roedd Eurion yn

0:26:35.440,0:26:37.760
trafod am

0:26:36.080,0:26:39.600
ffermwr arbennig yn gynharach. Gyda'r ffermwr hynny, dechreuom

0:26:37.760,0:26:41.200
edrych ar

0:26:39.600,0:26:43.360
halogiad a'i

0:26:41.200,0:26:44.960
fapio, a drwy wneud hynny,

0:26:43.360,0:26:46.000

roedd hi’n bosib

0:26:44.960,0:26:48.000
rhagweld

0:26:46.000,0:26:50.000
problemau a’u rhwystro yn y

0:26:48.000,0:26:51.200
y dyfodol.

0:26:50.000,0:26:52.960
Hefyd, roeddem yn gallu edrych

0:26:51.200,0:26:54.480
data o’r flwyddyn cynt a darganfod

0:26:52.960,0:26:56.240
ym mha gae oedd y

0:26:54.480,0:26:58.559
broblem fwyaf.

0:26:56.240,0:27:00.159
Y mwyaf yw’r mewnbwn,

0:26:58.559,0:27:02.080
mwyaf yw’r buddion.

0:27:00.159,0:27:03.600
Credaf y dylai ffermwyr gael yr un ymagwedd tuag

0:27:02.080,0:27:04.000
llyngyr.

0:27:03.600,0:27:05.600
Rydym yn gofyn i ffermwyr

0:27:04.000,0:27:07.679
fonitro'r nifer o wyau mewn ysgarthion ac i

0:27:05.600,0:27:09.760
bwyso’r

0:27:07.679,0:27:11.360
ŵyn yn

0:27:09.760,0:27:13.039
rheolaidd.

0:27:11.360,0:27:14.880
Mae hyder yn holl bwysig a

0:27:13.039,0:27:16.720
darganfod yn union beth sy’n digwydd, a gwneud

0:27:14.880,0:27:20.080
penderfyniadau ar sail gwybodaeth dda

0:27:16.720,0:27:22.080
yn hytrach na

0:27:20.080,0:27:23.919
dyfalu a disgwyl i’r ŵyn arddangos

0:27:22.080,0:27:25.600
symptomau.

0:27:23.919,0:27:27.840
Bryd hynny, bydd y cyfraddau twf wedi

0:27:25.600,0:27:30.880
dirywio’n

0:27:27.840,0:27:31.600
fawr. Beth sydd yn dda am y system

0:27:30.880,0:27:33.919
yw bod

0:27:31.600,0:27:35.360
y canlyniadau yn

0:27:33.919,0:27:36.320
electroneg.

0:27:35.360,0:27:38.880

0:27:36.320,0:27:40.480
O safbwynt ymgynghorydd,

0:27:38.880,0:27:41.679
nid yw’n ddarn o bapur, nid yw’n ddogfen Word neu’n rhywbeth

0:27:40.480,0:27:44.799
sydd yn cael ei anfon drwy e-bost.

0:27:41.679,0:27:47.039
Gallwn storio’r canlyniadau ar y we er mwyn i

0:27:44.799,0:27:48.399
bobl gael mynediad

0:27:47.039,0:27:50.399
atynt.

0:27:48.399,0:27:52.880
Rydym hefyd yn cadw cofnod hanesyddol

0:27:50.399,0:27:55.679
hefyd.

0:27:52.880,0:27:57.600
Eurion, gyda’r data sy’n cael ei gasglu,

0:27:55.679,0:28:00.480

ydych chi’n defnyddio meddalwedd arbennig er mwyn

0:27:57.600,0:28:02.640
cofnodi canlyniadau a darparu dadansoddiad?

0:28:00.480,0:28:05.919
Unwaith mae’r data wedi cael ei gofnodi,

0:28:02.640,0:28:06.320
sut mae’n cael ei reoli wedyn?

0:28:05.919,0:28:08.960

0:28:06.320,0:28:10.000
Mae data yn cael ei gofnodi ar

0:28:08.960,0:28:12.399
system sydd ar y we.

0:28:10.000,0:28:14.000
Mae modd i ffermwyr gael mynediad ato,

0:28:12.399,0:28:17.200
a gallwn sicrhau fod ymgynghorwyr hefyd yn gallu

0:28:14.000,0:28:19.120
cael mynediad. Gallwn

0:28:17.200,0:28:20.960
drosglwyddo’r canlyniadau i daenlen

0:28:19.120,0:28:21.919
Excel er mwyn i bobl fel Lesley greu

0:28:20.960,0:28:23.760
graffiau

0:28:21.919,0:28:25.120
priodol, yn debyg i’r rhai yr ydym wedi ei

0:28:23.760,0:28:25.679
weld yn barod ar gyfer y prosiect yma.

0:28:25.120,0:28:28.159
Rydym yn gallu dilyn y

0:28:25.679,0:28:30.000
tueddiadau a chofnodi’r

0:28:28.159,0:28:31.760
data yn flynyddol.

0:28:30.000,0:28:34.159
Mae’r data cael ei gofnodi ar feddalwedd,

0:28:31.760,0:28:35.360
ac rydym yn ceisio datblygu offer yn y cefndir

0:28:34.159,0:28:37.120
er mwyn ei wneud yn

0:28:35.360,0:28:38.640
fwy sythweledol

0:28:37.120,0:28:40.640
o ran beth allwn ni ei wneud gyda’r

0:28:38.640,0:28:42.399
data. Credaf fod dwy elfen bwysig yn

0:28:40.640,0:28:44.640
rhan o hyn - delweddu a’r

0:28:42.399,0:28:46.480
rhan

0:28:44.640,0:28:48.159
sy’n storio a

0:28:46.480,0:28:50.799
a chasglu’r

0:28:48.159,0:28:51.679
data.

0:28:50.799,0:28:54.080

0:28:51.679,0:28:56.240
Mae’n dechrau dyfod yn offer gwerthfawr

0:28:54.080,0:28:57.760
i ffermwyr.

0:28:56.240,0:28:59.600
Rydym wedi bod yn trafod pwysigrwydd cofnodi

0:28:57.760,0:29:00.720
cyfraddau twf a phethau eraill gydag EID

0:28:59.600,0:29:03.520
dros y

0:29:00.720,0:29:04.559
blynyddoedd, felly rydym yn

0:29:03.520,0:29:06.799
ceisio darganfod ffyrdd o

0:29:04.559,0:29:07.679
integreiddio hynny. Mae’n bosib

0:29:06.799,0:29:09.520
rhoi’r data

0:29:07.679,0:29:11.120
ochr yn ochr gyda phethau fel

0:29:09.520,0:29:13.120
cyfraddau twf.

0:29:11.120,0:29:14.399
Fel soniodd Lesley am y gwaith

0:29:13.120,0:29:15.919
ar halogiad,

0:29:14.399,0:29:17.440
yn y dyfodol, mae’n

0:29:15.919,0:29:19.360
rhaid i ni fod yn fwy

0:29:17.440,0:29:21.200
clyfar drwy feddwl sut gall

0:29:19.360,0:29:23.520
cyfri wyau mewn ysgarthion

0:29:21.200,0:29:25.919
ragfynegi

0:29:23.520,0:29:27.039
pryd fydd y tir yn fwyaf heintus a

0:29:25.919,0:29:29.679
pha ddarn o dir yw’r mwyaf diogel a’r gorau i bori,

0:29:27.039,0:29:30.320
pesgi ac i ŵyn sy’n tyfu.

0:29:29.679,0:29:32.000

0:29:30.320,0:29:33.840

0:29:32.000,0:29:35.039
Mae llawer o

0:29:33.840,0:29:38.399
botensial iddo.

0:29:35.039,0:29:40.080
Mae defnyddio

0:29:38.399,0:29:41.919
cronfa ddata presennol a data hanesyddol yn gallu datgan

0:29:40.080,0:29:44.080
llawer o wybodaeth i ffermwyr,

0:29:41.919,0:29:45.200
ac mae’n gymorth i lywio penderfyniadau.

0:29:44.080,0:29:47.120

Lesley, ydych chi’n meddwl

0:29:45.200,0:29:49.600
y bydd tueddiadau yn

0:29:47.120,0:29:51.520
ymddangos, a fydd modd edrych ar berthynas

0:29:49.600,0:29:54.320
geneteg a’r amgylchedd gyda

0:29:51.520,0:29:57.600
pherfformiad y ddiadell?

0:29:54.320,0:29:59.440
Yn sicr, mae’r holl bethau yma

0:29:57.600,0:30:00.080
yn dechrau plethu a’i

0:29:59.440,0:30:02.080
gilydd.

0:30:00.080,0:30:03.919

0:30:02.080,0:30:05.600
Dechreuom drwy drafod

0:30:03.919,0:30:07.200
sut mae ymwrthedd wedi gwaethygu

0:30:05.600,0:30:08.880
dros y blynyddoedd

0:30:07.200,0:30:10.960
diwethaf. Erbyn hyn, rydym

0:30:08.880,0:30:12.559
yn gwybod fod ffermydd yn dangos

0:30:10.960,0:30:14.240
peth ymwrthedd tuag at

0:30:12.559,0:30:17.679
y tri phrif

0:30:14.240,0:30:19.840
grŵp, yn

0:30:17.679,0:30:21.679
ogystal â

0:30:19.840,0:30:24.159
Moxidectin sydd yn un

0:30:21.679,0:30:26.000
ohonynt. Pan mae achos o ymwrthedd yn codi,

0:30:24.159,0:30:27.760
mae'n bwysig fod ffermwyr yn gwybod sut i'w

0:30:26.000,0:30:30.399
reoli, a daw popeth at ei

0:30:27.760,0:30:32.080
gilydd - geneteg

0:30:30.399,0:30:32.720
a'r holl waith yn ymwneud

0:30:32.080,0:30:34.559

0:30:32.720,0:30:36.480
â maeth.

0:30:34.559,0:30:38.960

0:30:36.480,0:30:40.880
Rwyf yn gweithio gyda llawer o

0:30:38.960,0:30:42.799
ddiadelloedd, gan gynnwys gyda'r grŵp TAG,

0:30:40.880,0:30:44.640
nid yw rhan fwyaf o'r ffermwyr yn

0:30:42.799,0:30:45.760
drensio eu mamogiaid o gwbl.

0:30:44.640,0:30:48.640

0:30:45.760,0:30:49.600

0:30:48.640,0:30:52.799
Nid yw hynny oherwydd eu bod wedi

0:30:49.600,0:30:55.039
penderfynu cymryd risg

0:30:52.799,0:30:56.320
a pheidio cymryd gofal, ond

0:30:55.039,0:30:58.720
oherwydd eu bod

0:30:56.320,0:31:00.240
wedi monitro, yn gwybod statws

0:30:58.720,0:31:01.200
pob mamog drwy

0:31:00.240,0:31:02.720
gyflawni'r sgôr cyflwr corff

0:31:01.200,0:31:04.320
delfrydol.

0:31:02.720,0:31:07.440
Mae'r ddibyniaeth ar

0:31:04.320,0:31:10.240
reolaeth

0:31:07.440,0:31:12.559
cemegol wedi lleihau'n

0:31:10.240,0:31:14.240
sylweddol. Ddeg mlynedd yn ôl,

0:31:12.559,0:31:15.200
byddai ffermwyr wedi bod yn trin

0:31:14.240,0:31:17.039
eu mamogiaid

0:31:15.200,0:31:19.120
rhyw ddwywaith y flwyddyn

0:31:17.039,0:31:22.320
fel mater o

0:31:19.120,0:31:25.039
drefn.

0:31:22.320,0:31:26.080
Eto, mae hyn yn cael ei

0:31:25.039,0:31:28.000
gefnogi gan y ffaith ein bod yn

0:31:26.080,0:31:29.600
parhau i fonitro a rheoli

0:31:28.000,0:31:33.279
pethau'n

0:31:29.600,0:31:35.360
briodol.

0:31:33.279,0:31:37.600
Credaf fod yr holl bethau yma yn

0:31:35.360,0:31:39.679
ddiddorol iawn.

0:31:37.600,0:31:41.679
Roedd un aelod o'r grŵp y llynedd,

0:31:39.679,0:31:42.480
pan wnaethom fonitro pob

0:31:41.679,0:31:44.799
mamog yn unigol,

0:31:42.480,0:31:46.399
yn bridio stoc cyfnewid ei hun,

0:31:44.799,0:31:47.679
ac roedd yn ddiddorol gweld nad oedd un neu ddwy

0:31:46.399,0:31:50.159
o’r mamogiaid hynny gyda’r un

0:31:47.679,0:31:51.600
ŵy llyngyr yn eu

0:31:50.159,0:31:53.039
ysgarthion.

0:31:51.600,0:31:54.480
Bu trafodaethau diddorol

0:31:53.039,0:31:56.640
gyda’r ffermwr hynny ynglŷn â’r cam nesaf,

0:31:54.480,0:31:58.399
sef

0:31:56.640,0:31:58.720
ystyried

0:31:58.399,0:32:00.640
cael hyrddod a oedd

0:31:58.720,0:32:02.480
wedi cael eu bridio ar gyfer

0:32:00.640,0:32:03.840
ymateb

0:32:02.480,0:32:06.799
imiwnedd

0:32:03.840,0:32:07.840
sylweddol, ac i’r ffermwr

0:32:06.799,0:32:10.080
adnabod

0:32:07.840,0:32:11.600
y mamogiaid a oedd yn arddangos

0:32:10.080,0:32:13.519
yr un math o ymateb hefyd.

0:32:11.600,0:32:16.399
Pan fyddwch yn derbyn y wybodaeth,

0:32:13.519,0:32:18.159
gellir gofyn y cwestiynau priodol.

0:32:16.399,0:32:19.360

Mae’n bosib i’r dechnoleg

0:32:18.159,0:32:21.600
arwain at ddatblygiadau

0:32:19.360,0:32:24.720
diddorol,

0:32:21.600,0:32:26.399
Eurion.

0:32:24.720,0:32:28.000
Yn sicr, ac yn barod rydym yn

0:32:26.399,0:32:31.760
rhoi cymorth i grwpiau bridio

0:32:28.000,0:32:32.559
i adnabod y defaid sydd yn

0:32:31.760,0:32:34.480
dangos mwy o ymwrthedd tuag

0:32:32.559,0:32:35.840
at gyffuriau llyngyr nag

0:32:34.480,0:32:37.600
eraill. Credaf fod rhaid cael y cydbwysedd

0:32:35.840,0:32:39.120
rhwng y defaid gyda ymwrthedd a’r

0:32:37.600,0:32:40.720
defaid gwydn. Mae defaid sydd gyda ymwrthedd

0:32:39.120,0:32:41.440
yn dda iawn am frwydro yn erbyn

0:32:40.720,0:32:43.440
llyngyr a defaid

0:32:41.440,0:32:45.200
gwydn sydd â baich llyngyr yn dal i allu

0:32:43.440,0:32:46.799
ymdopi a pharhau i dyfu.

0:32:45.200,0:32:48.399
Rydym yn gweithio ar y syniad hwn gyda sawl

0:32:46.799,0:32:50.640
grŵp bridio.

0:32:48.399,0:32:52.159
Mae’n debyg ei fod yn rhan

0:32:50.640,0:32:53.919
fach o’r boblogaeth

0:32:52.159,0:32:56.399
fridio cyfan. O ran

0:32:53.919,0:32:58.320
technolegau, maent yno

0:32:56.399,0:33:01.279
i helpu ffermwyr gyda’r pethau hyn.

0:32:58.320,0:33:02.480
Gallwn wneud

0:33:01.279,0:33:05.919
llawer i leihau’r

0:33:02.480,0:33:08.559
baich llyngyr ar ffermydd heb

0:33:05.919,0:33:09.600
orfod defnyddio gwn drensio bob tro.

0:33:08.559,0:33:11.279

0:33:09.600,0:33:13.039
Bydd yr ymagwedd gemegol yn parhau i fod yn

0:33:11.279,0:33:14.640
bwysig i ffermwyr

0:33:13.039,0:33:16.240
defaid.

0:33:14.640,0:33:17.440
Byddwn yn parhau i fod angen cemegion,

0:33:16.240,0:33:19.360
ond rhaid ystyried defnyddio

0:33:17.440,0:33:21.279
offer neu ddulliau eraill i gychwyn

0:33:19.360,0:33:22.000
gan eu bod yn

0:33:21.279,0:33:24.159
fwy effeithiol.

0:33:22.000,0:33:26.159

0:33:24.159,0:33:27.919
Rwyf bob amser yn credu fod

0:33:26.159,0:33:29.679
defnyddio dulliau rheoli yn llawer mwy

0:33:27.919,0:33:32.240
effeithiol wrth leihau’r baich llyngyr, yn hytrach na

0:33:29.679,0:33:34.159
derbyn

0:33:32.240,0:33:35.039
fod baich llyngyr yn bodoli a

0:33:34.159,0:33:36.559
dibynnu ar

0:33:35.039,0:33:38.159
driniaethau cemegol.

0:33:36.559,0:33:39.760
Rydym wedi gweld budd

0:33:38.159,0:33:40.799
mewn peidio â’u defnyddio -

0:33:39.760,0:33:42.320
nid oes heriau, ac nid yw’r

0:33:40.799,0:33:44.399
perfformiad yn cael ei niweidio.

0:33:42.320,0:33:46.960

0:33:44.399,0:33:48.880
Bydd nifer o bethau’n parhau i ddatblygu yn y

0:33:46.960,0:33:51.279
dyfodol.

0:33:48.880,0:33:52.240
Eurion,

0:33:51.279,0:33:54.240
i’n gwrandawyr sydd naill ai

0:33:52.240,0:33:55.440
yng nghanol ŵyna neu

0:33:54.240,0:33:56.799
ar fin cychwyn, pa benderfyniadau

0:33:55.440,0:33:59.360
sydd rhaid eu hystyried ynglŷn â

0:33:56.799,0:34:01.200
rhoi cyffuriau llyngyr i famogiaid

0:33:59.360,0:34:02.880
yn ystod yr adeg yma? Pa agweddau allweddol sydd rhaid eu

0:34:01.200,0:34:05.200
hystyried?

0:34:02.880,0:34:07.120

0:34:05.200,0:34:08.560
Un peth yr ydym bob amser yn ei

0:34:07.120,0:34:10.000
argymell, mae hi’n ddechrau mis

0:34:08.560,0:34:11.280
Mawrth ac mae hi’n haul braf

0:34:10.000,0:34:12.399
yma yn Aberystwyth.

0:34:11.280,0:34:13.919
Erbyn hyn, bydd llawer o ffermwyr wedi gorffen ŵyna a rhai, yn enwedig

0:34:12.399,0:34:16.159
aelodau o’r grŵp ar fin cychwyn,

0:34:13.919,0:34:18.639
ond rwyf yn argymell i chi

0:34:16.159,0:34:19.520
gasglu samplau

0:34:18.639,0:34:21.520
ysgarthol a chymharu ysgarthion mamogiaid sy’n cario ŵyn sengl a’r

0:34:19.520,0:34:23.280
rhai sy’n cario gefeilliaid.

0:34:21.520,0:34:25.280

0:34:23.280,0:34:26.879

0:34:25.280,0:34:28.639
Un o’r

0:34:26.879,0:34:30.240
pethau yr ydym wedi bod yn ei

0:34:28.639,0:34:31.839
ddweud droeon dros y

0:34:30.240,0:34:34.000
blynyddoedd yw bod

0:34:31.839,0:34:35.520
defnyddio system cyfri wyau ysgarthol yn caniatáu i chi

0:34:34.000,0:34:35.919
gael yr amseriad yn

0:34:35.520,0:34:37.839
gywir.

0:34:35.919,0:34:39.839
Gellir adnabod y defaid sydd angen triniaeth ac

0:34:37.839,0:34:41.280
amseru hynny'n

0:34:39.839,0:34:43.440
gywir, a

0:34:41.280,0:34:45.280
chasglu samplau ysgarthol gan famogiaid sy'n ŵyna dan do ac sy'n cario

0:34:43.440,0:34:47.440
gefeilliaid, tripledi ac ŵyn sengl

0:34:45.280,0:34:49.520
er mwyn gweld os oes angen

0:34:47.440,0:34:51.599
triniaeth arnynt cyn iddynt fynd allan ar y borfa ai peidio.

0:34:49.520,0:34:53.240
Aled, cefais fy magu yng

0:34:51.599,0:34:54.639
Nghwrt y Cadno, fel chi,

0:34:53.240,0:34:56.240

0:34:54.639,0:34:58.000
ac roedd ffermwyr yr ardal yn defnyddio cyffuriau llyngyr yn rheolaidd yn ystod

0:34:56.240,0:34:59.920
y gwanwyn -

0:34:58.000,0:35:01.599
pedair i bum wythnos ar ôl

0:34:59.920,0:35:03.040
ŵyna, yn ystod amser

0:35:01.599,0:35:04.400
tagio ac

0:35:03.040,0:35:06.240
wrth eu rhyddhau i'r ucheldir. Roedd un ffermwr o'r prosiect

0:35:04.400,0:35:08.160
yn gwneud yr union yr un

0:35:06.240,0:35:10.079
peth, ac roeddem eisoes wedi

0:35:08.160,0:35:10.800
symud yr amseru yn agosach at y

0:35:10.079,0:35:13.200
cyfnod ŵyna.

0:35:10.800,0:35:15.040
Ond ar rai ffermydd, mae’n debyg mai dyma’r

0:35:13.200,0:35:16.880
amser mwyaf priodol.

0:35:15.040,0:35:18.160
Gellir defnyddio

0:35:16.880,0:35:19.839
system cyfri wyau ysgarthol,

0:35:18.160,0:35:21.760
cymryd ambell sampl grŵp, mynd a hwy at y

0:35:19.839,0:35:23.359
milfeddyg neu’r mân-werthwr,

0:35:21.760,0:35:25.359
cynnal profion, ac ar sail y

0:35:23.359,0:35:26.560
canlyniadau,

0:35:25.359,0:35:29.119
penderfynu os oes rhaid defnyddio cyffuriau

0:35:26.560,0:35:30.640
llyngyr. Mae’n bwysig fod ffermwyr yn

0:35:29.119,0:35:32.400
ceisio osgoi defnyddio

0:35:30.640,0:35:34.160
cyffuriau llyngyr. Mae

0:35:32.400,0:35:35.680
pethau fel sgorio cyflwr corff hefyd yn

0:35:34.160,0:35:38.000
chwarae rhan allweddol

0:35:35.680,0:35:39.440
wrth benderfynu

0:35:38.000,0:35:42.000
pa famog sydd angen derbyn

0:35:39.440,0:35:44.000
triniaeth o fewn y grwpiau hynny.

0:35:42.000,0:35:45.839

0:35:44.000,0:35:48.320
Lesley, beth amdanoch chi? Pa gyngor

0:35:45.839,0:35:50.480
fyddech chi’n ei roi i ffermwyr adeg yma o’r flwyddyn?

0:35:48.320,0:35:52.000
Wel, er mwyn ategu at yr hyn a ddywedwyd gan Eurion,

0:35:50.480,0:35:53.680
y peth pwysicaf yn ystod y cyfnod

0:35:52.000,0:35:55.440
yma i ffermwyr sydd ar

0:35:53.680,0:35:57.119
fin

0:35:55.440,0:35:57.760
cychwyn ŵyna yw

0:35:57.119,0:35:59.440
os nad ydych wedi

0:35:57.760,0:36:02.240

0:35:59.440,0:36:04.960

0:36:02.240,0:36:06.640

0:36:04.960,0:36:08.720
trefnu argymhellion dietegol a'r maeth,

0:36:06.640,0:36:09.839
gwnewch hynny, ac os nad ydych

0:36:08.720,0:36:12.079
chi wedi profi'r

0:36:09.839,0:36:13.280
porthiant, gwnewch hynny hefyd er mwyn i'r

0:36:12.079,0:36:17.040
diet fod yn hollol gywir, a chael cynllun

0:36:13.280,0:36:19.200
rheoli llyngyr.

0:36:17.040,0:36:21.200
O ran pwysau'r ŵyn ar enedigaeth a'u

0:36:19.200,0:36:23.599
perfformiad,

0:36:21.200,0:36:25.520
rydym yn gwybod fod yr ŵyn gorau yn fwy

0:36:23.599,0:36:27.839
tebygol o wrthsefyll sialens gan

0:36:25.520,0:36:28.880
barasitiaid.

0:36:27.839,0:36:31.280
Mae’n bwysig i’r maeth fod yn gywir yn ystod y cyfnod

0:36:28.880,0:36:32.720
ŵyna a dechrau monitro’r sgôr cyflwr

0:36:31.280,0:36:34.640
corff, ac fel dywedodd

0:36:32.720,0:36:35.760
Eurion, monitro’r nifer o wyau mewn ysgarthion

0:36:34.640,0:36:38.800
er mwyn darganfod

0:36:35.760,0:36:41.200
beth sy’n mynd ymlaen,

0:36:38.800,0:36:42.560
a dim ond trin y mamogiaid

0:36:41.200,0:36:44.320
sydd wirioneddol angen triniaeth. Mae’r gwaith yr ydym yn ei gynnal

0:36:42.560,0:36:45.760
yn awgrymu mai’r mamogiaid sydd

0:36:44.320,0:36:47.680
â sgôr cyflwr isel yw’r rhai

0:36:45.760,0:36:49.440
sydd angen triniaeth.

0:36:47.680,0:36:51.119

0:36:49.440,0:36:52.720
Dim o reidrwydd y rhai sy’n denau neu mewn

0:36:51.119,0:36:54.480
cyflwr gwael, ond y rhai

0:36:52.720,0:36:55.839
ble mae eu cyflwr yn dirywio. Rwy’n credu mai dyma

0:36:54.480,0:36:57.359
sy’n cael ei amlygu yn y prosiect. Efallai bod eu

0:36:55.839,0:36:58.880
cyflwr yn dda iawn chwe wythnos

0:36:57.359,0:37:00.400
cyn ŵyna, ond os yw eu cyflwr yn dirywio o fewn y

0:36:58.880,0:37:03.520
pythefnos i dair wythnos olaf cyn ŵyna, mae

0:37:00.400,0:37:05.280
problem. Dychmygwch

0:37:03.520,0:37:07.440
beth sy’n digwydd i’r system

0:37:05.280,0:37:09.440
imiwnedd adeg hynny.

0:37:07.440,0:37:11.119
Bydd imiwnedd y mamogiaid sydd â

0:37:09.440,0:37:13.440
sgôr cyflwr corff da

0:37:11.119,0:37:15.839
yn debygol o allu

0:37:13.440,0:37:17.280
ymdopi â heintiau ac afiechydon.

0:37:15.839,0:37:19.520

0:37:17.280,0:37:21.599
Ceisiwch gadw o leiaf

0:37:19.520,0:37:23.599
10%,

0:37:21.599,0:37:24.800
gorau oll 20% neu fwy o’r mamogiaid

0:37:23.599,0:37:27.440
heb eu trin.

0:37:24.800,0:37:29.599
Peidiwch ag efelychu gweithrediadau ffermwyr yn y

0:37:27.440,0:37:31.520
gorffennol a

0:37:29.599,0:37:32.880
pheidio trin y mamogiaid sy’n cario ŵyn sengl, a

0:37:31.520,0:37:34.960
drensio’r rhai sy’n cario gefeilliaid

0:37:32.880,0:37:36.000
a thripledi yn unig. Rhaid ystyried

0:37:34.960,0:37:37.760
sut y byddwch yn

0:37:36.000,0:37:39.599
eu rhyddhau ar borfa yn ystod y cyfnod

0:37:37.760,0:37:40.960
ŵyna. Mae tuedd i ffermwyr

0:37:39.599,0:37:43.040

rhyddhau’r ŵyn sengl ar wahân, a chadw’r

0:37:40.960,0:37:44.560
gefeilliaid ar wahân hefyd.

0:37:43.040,0:37:46.400
Nid oes llawer o fantais drwy

0:37:44.560,0:37:48.960
gael yr holl ddefaid sydd heb eu trin mewn

0:37:46.400,0:37:49.760
un grŵp a’r holl ddefaid sydd wedi’u trin

0:37:48.960,0:37:52.079
mewn grŵp arall.

0:37:49.760,0:37:54.240
Cadwch o leiaf un o bob deg

0:37:52.079,0:37:58.079
neu ddwy o bob deg mewn un

0:37:54.240,0:38:00.160
grŵp wrth iddynt gael eu

0:37:58.079,0:38:03.359
rhyddhau i’r borfa. Mae’r manteision o ran osgoi meithrin

0:38:00.160,0:38:05.520
ymwrthedd yn werthfawr iawn.

0:38:03.359,0:38:06.960
O ran y grŵp, Lesley, beth yw’r

0:38:05.520,0:38:08.480
camau nesaf? Rwy’n ymwybodol mai megis

0:38:06.960,0:38:10.000
cychwyn mae’r prosiect ond o ran casglu’r

0:38:08.480,0:38:10.640
data, nid ydych mewn

0:38:10.000,0:38:13.520
mewn sefyllfa i

0:38:10.640,0:38:15.040
gadarnhau’r prif

0:38:13.520,0:38:15.760
ganlyniadau, ond

0:38:15.040,0:38:17.119
beth yw’r

0:38:15.760,0:38:19.599
camau nesaf yn y blynyddoedd sydd i

0:38:17.119,0:38:21.119
ddod? Wel, mae’r prosiect yn parhau

0:38:19.599,0:38:22.800
am ddau dymor

0:38:21.119,0:38:24.640
arall. Yn amlwg,

0:38:22.800,0:38:26.079
mae amgylchiadau

0:38:24.640,0:38:27.839
wedi newid, ac

0:38:26.079,0:38:28.880
felly dim ond megis cychwyn mae’r gwaith

0:38:27.839,0:38:30.800
ar gyfer y tymor yma.

0:38:28.880,0:38:32.000
Fy ngwaith i yw monitro a dadansoddi’r

0:38:30.800,0:38:33.040
canlyniadau. Rwyf wedi derbyn dau set

0:38:32.000,0:38:36.160
o ganlyniadau gan

0:38:33.040,0:38:36.400
Eurion y bore ’ma, ac

0:38:36.160,0:38:38.720
felly, byddaf yn cadw llygad a monitro'r

0:38:36.400,0:38:40.320
rheiny. Y gwaith nesaf sydd o fy mlaen yw siarad

0:38:38.720,0:38:41.440
gyda bob ffermwr wrth i gyfnod ŵyna

0:38:40.320,0:38:44.480
agosáu er mwyn

0:38:41.440,0:38:45.359
trafod opsiynau rheoli llyngyr, os yn

0:38:44.480,0:38:48.640
briodol,

0:38:45.359,0:38:50.640
a pha anifail sydd angen ei dargedu, a pharhau

0:38:48.640,0:38:52.880
i gyflwyno’r

0:38:50.640,0:38:55.520
canlyniadau a sicrhau

0:38:52.880,0:38:57.440
ein bod yn monitro’r ŵyn yn gyson. Yr her fwyaf

0:38:55.520,0:38:58.800
sydd ynghlwm â’r prosiect yw darganfod pa mor dda mae’r

0:38:57.440,0:39:02.400
ŵyn yn ymdopi,

0:38:58.800,0:39:04.480
faint o halogiad sydd wedi cael ei rhyddhau ar y

0:39:02.400,0:39:06.320
porfa drwy ysgarthion, a byddwn yn ei fesur drwy

0:39:04.480,0:39:08.960
ddefnyddio system cyfri wyau ysgarthol.

0:39:06.320,0:39:09.440
Rydym yn gobeithio ail-gadarnhau

0:39:08.960,0:39:12.400
yr hyn

0:39:09.440,0:39:13.760
a ddysgwyd y llynedd. Rwy’n eithaf siŵr y bydd

0:39:12.400,0:39:15.680
y canlyniadau ychydig yn wahanol oherwydd

0:39:13.760,0:39:18.400
newidiadau yn ymwneud â’r tywydd.

0:39:15.680,0:39:20.640
Bu’r gwanwyn y llynedd yn

0:39:18.400,0:39:23.280
gyfnod hynod o sych,

0:39:20.640,0:39:24.800
yn enwedig i

0:39:23.280,0:39:26.560
ddiadelloedd yn ardal Eurion ac ardal

0:39:24.800,0:39:29.839
Aberystwyth, yn ogystal â

0:39:26.560,0:39:31.680
ddiadelloedd ar ffermydd ucheldir Cymru.

0:39:29.839,0:39:33.599
Prin roedd y broblem llyngyr yn bodoli, nes

0:39:31.680,0:39:36.320

iddi fwrw, ac yna newidiodd pethau’n

0:39:33.599,0:39:37.760
sylweddol. Pan fyddwn yn

0:39:36.320,0:39:40.320
yn ystyried yr holl bethau yma, a

0:39:37.760,0:39:42.400
gobeithio, wedi tair blynedd

0:39:40.320,0:39:45.280
byddwn wedi gweld newidiadau,

0:39:42.400,0:39:45.680
ond yn gyffredinol, byddwn yn gallu

0:39:45.280,0:39:48.960

0:39:45.680,0:39:51.599
penderfynu a throsglwyddo gwybodaeth

0:39:48.960,0:39:54.560
i ffermwyr eraill mewn mwy o fanylder.

0:39:51.599,0:39:56.160
Wrth i’r podlediad yma ddirwyn i ben,

0:39:54.560,0:39:58.160
mae’n rhaid i mi ofyn yr un cwestiwn yr ydym wedi

0:39:56.160,0:39:59.920
bod yn ei ofyn i’n holl westeion

0:39:58.160,0:40:01.440
Clust i’r Ddaear eleni, sef sut byddwch yn

0:39:59.920,0:40:04.079
ddiffinio ffermwr

0:40:01.440,0:40:04.720
llwyddiannus? Dof atoch chi yn gyntaf,

0:40:04.079,0:40:06.480
Eurion, ac yna Lesley.

0:40:04.720,0:40:07.760
Eurion, yn eich barn chi,

0:40:06.480,0:40:09.920

0:40:07.760,0:40:12.319
sut fyddwch chi’n

0:40:09.920,0:40:15.200
disgrifio

0:40:12.319,0:40:16.240

ffermwr llwyddiannus?

0:40:15.200,0:40:17.520

0:40:16.240,0:40:19.280
Mae’n anodd disgrifio ffermwr llwyddiannus

0:40:17.520,0:40:20.240
mewn cwpl o frawddegau, ond

0:40:19.280,0:40:22.560
yn amlwg mae’r ffocws ar

0:40:20.240,0:40:24.240
broffidioldeb.

0:40:22.560,0:40:25.839
Rwy’n dychmygu y bydd llawer o bobl

0:40:24.240,0:40:27.359
yn dweud fod y ffocws ar broffidioldeb y

0:40:25.839,0:40:30.400
fenter, a’u bod yn ei

0:40:27.359,0:40:31.119
wneud yn

0:40:30.400,0:40:34.079
gynaliadwy.

0:40:31.119,0:40:36.160
Mae cynaliadwyedd yn derm allweddol ymysg ffermwyr

0:40:34.079,0:40:38.079
erbyn hyn, ac mae pwysau arnom i

0:40:36.160,0:40:39.440
gwblhau pethau’n gynaliadwy - yr amgylchedd ac ati.

0:40:38.079,0:40:41.119
Mae’n bosib cael

0:40:39.440,0:40:43.440
proffidioldeb

0:40:41.119,0:40:45.359

0:40:43.440,0:40:47.359
a gofalu am yr amgylchedd ar yr un pryd,

0:40:45.359,0:40:49.119
ac mae hyn am ddyfod

0:40:47.359,0:40:51.119
yn gynyddol bwysig. Er mwyn

0:40:49.119,0:40:52.560

elwa ohono, rhaid

0:40:51.119,0:40:54.160
gofalu am yr amgylchedd. Mae pethau fel

0:40:52.560,0:40:55.839
allyriadau ac ati yn mynd ochr yn ochr

0:40:54.160,0:40:57.359
â ffermio

0:40:55.839,0:40:59.520
proffidiol. Mae

0:40:57.359,0:41:01.119
rheoli llyngyr ynghyd â gofalu am yr amgylchedd yn bwysig

0:40:59.520,0:41:02.640
er mwyn

0:41:01.119,0:41:05.680
cyflawni perfformiad cynaliadwy a

0:41:02.640,0:41:07.760
chynyddu proffidioldeb.

0:41:05.680,0:41:09.040

0:41:07.760,0:41:10.560

0:41:09.040,0:41:12.640

0:41:10.560,0:41:16.319
Diolch, Eurion.

0:41:12.640,0:41:18.000
Beth amdanoch chi, Lesley? Rwy’n cytuno

0:41:16.319,0:41:20.079
ag Eurion. Dyddiau yma,

0:41:18.000,0:41:21.920
o fewn unrhyw waith ymchwil ac yng

0:41:20.079,0:41:23.359
nghyd-destun datblygiad,

0:41:21.920,0:41:25.359

0:41:23.359,0:41:27.920
rydym yn tueddu i annog

0:41:25.359,0:41:28.480
ffermwyr i

0:41:27.920,0:41:30.880
newid eu hagwedd a’u

0:41:28.480,0:41:32.319
meddylfryd.

0:41:30.880,0:41:34.640
Mae

0:41:32.319,0:41:35.440
rheolaeth llyngyr yn

0:41:34.640,0:41:38.000
arferiad anodd i’w

0:41:35.440,0:41:39.839
newid, yn arferiad

0:41:38.000,0:41:42.400
hanesyddol.

0:41:39.839,0:41:44.160
Yn aml, rydym yn gofyn i

0:41:42.400,0:41:46.240
ffermwyr -

0:41:44.160,0:41:47.760
Beth sy’n gwneud i chi fel ffermwr deimlo’n dda?

0:41:46.240,0:41:50.079
Yng nghyd-destun hynny, byddwn yn rhoi’r ansoddair da a

0:41:47.760,0:41:50.720
llwyddiannus ochr yn ochr â’i gilydd. Ymateb rhan fwyaf

0:41:50.079,0:41:52.560
o ffermwyr

0:41:50.720,0:41:54.560
yw

0:41:52.560,0:41:56.240
proffidioldeb. I rai ohonom sy’n

0:41:54.560,0:41:57.920
gweithio ym myd ymgynghori, rydym yn hoffi meddwl mai’r

0:41:56.240,0:41:59.520
gwir ateb yw proffidioldeb.

0:41:57.920,0:42:01.920
Fel dywedodd Eurion, mae yna nifer o bethau eraill.

0:41:59.520,0:42:03.599
Gall sawl peth wneud i ffermwr

0:42:01.920,0:42:05.839
deimlo’n dda,

0:42:03.599,0:42:07.599

ac i nifer o ffermwyr, rwy’n meddwl mai

0:42:05.839,0:42:08.960
codi yn y bore a

0:42:07.599,0:42:10.480
theimlo’r ysfa i

0:42:08.960,0:42:11.040
fynd allan a gofalu am yr anifeiliaid a bod yn

0:42:10.480,0:42:12.640
falch o’r stoc yw’r hyn sy’n eu

0:42:11.040,0:42:14.079
hysgogi.

0:42:12.640,0:42:15.920

0:42:14.079,0:42:17.760
Fel ymgynghorwr, rwy’n meddwl mai

0:42:15.920,0:42:19.119
ffermwyr llwyddiannus yw’r rhai

0:42:17.760,0:42:21.040
sy’n cynllunio ac yn gwybod beth maen nhw’n mynd i’w wneud o wythnos i

0:42:19.119,0:42:21.680
wythnos. Mae eu blaenoriaethau’n gwbl glir, ac maent

0:42:21.040,0:42:24.480
yn

0:42:21.680,0:42:26.800
rhagweld pethau’n gyson.

0:42:24.480,0:42:27.599

0:42:26.800,0:42:29.040

0:42:27.599,0:42:31.119
Eto, gan gyfeirio yn ôl at bwysigrwydd o fonitro,

0:42:29.040,0:42:32.960
rhaid cael gwybodaeth er mwyn

0:42:31.119,0:42:35.040
llywio penderfyniadau, a pheidio

0:42:32.960,0:42:36.800
disgwyl nes ei bod hi’n

0:42:35.040,0:42:39.040
rhy hwyr.

0:42:36.800,0:42:40.160

0:42:39.040,0:42:42.160
Mae teimlo’n hyderus ac yn dda yn

0:42:40.160,0:42:43.520
yn gyfraniad gwerthfawr.

0:42:42.160,0:42:44.000
Mae ffermwyr sy’n teimlo’n

0:42:43.520,0:42:45.599
dda ac sydd â’r holl wybodaeth er mwyn

0:42:44.000,0:42:47.359
gwneud penderfyniadau

0:42:45.599,0:42:50.480
allweddol yn mynd i fod yn

0:42:47.359,0:42:51.440
llwyddiannus. Mae hynny wedi

0:42:50.480,0:42:53.520
fy atgoffa

0:42:51.440,0:42:55.520
o ddywediad o’m mhlentyndod.

0:42:53.520,0:42:56.079
Dywediad eithaf neis a dweud y gwir -

0:42:55.520,0:42:58.079

0:42:56.079,0:42:59.359

0:42:58.079,0:43:01.359
Pan rydych yn deffro yn y bore, byddwch yn

0:42:59.359,0:43:02.720
falch ond byth yn

0:43:01.359,0:43:04.720
fodlon.

0:43:02.720,0:43:06.240
Hoffwn feddwl fy mod i berson balch iawn

0:43:04.720,0:43:07.839
ar y funud, ac yn hoffi meddwl

0:43:06.240,0:43:08.800
fod ffermwyr defaid y grŵp hefyd a’u bod yn

0:43:07.839,0:43:09.760
troedio’r llwybr

0:43:08.800,0:43:12.000
cywir, ond nid ydym

0:43:09.760,0:43:13.359
byth yn fodlon. Mae’r dysgu yn

0:43:12.000,0:43:14.960
ddiddiwedd.

0:43:13.359,0:43:17.280
Mae’r prosiect yma’n caniatáu i ni

0:43:14.960,0:43:18.800
ddysgu amryw o bethau,

0:43:17.280,0:43:21.040
ac mae Eurion a minnau wedi

0:43:18.800,0:43:22.480
dysgu llawer o fewn y 15 mlynedd o weithio

0:43:21.040,0:43:23.680
â’n gilydd

0:43:22.480,0:43:26.880
a bod y broses yn un

0:43:23.680,0:43:28.960
sy’n parhau.

0:43:26.880,0:43:29.920
Wel, dyna ffordd hyfryd o ddod a’r

0:43:28.960,0:43:31.760
podlediad i ben. Fel y dywedasoch,

0:43:29.920,0:43:34.079
Lesley,

0:43:31.760,0:43:36.800
mae’r ysfa yna i ddysgu rhagor, yr

0:43:34.079,0:43:37.920
ysfa i wella eich ymarfer yn gyson a theimlo’n

0:43:36.800,0:43:39.839
dda am

0:43:37.920,0:43:41.119
ffermio. Ar ddiwrnod fel

0:43:39.839,0:43:42.720
heddiw, diwrnod godidog yng Nghymru

0:43:41.119,0:43:43.119
gyda’r haul yn

0:43:42.720,0:43:44.640
pelydru

0:43:43.119,0:43:46.560

ei olau drwy'r ffenest, mae'n sicr

0:43:44.640,0:43:48.240
yn gwneud i rywun

0:43:46.560,0:43:49.839
deimlo'n well, a bod y gwanwyn

0:43:48.240,0:43:52.240
ar ei

0:43:49.839,0:43:53.760
ffordd. Wel, Lesley

0:43:52.240,0:43:55.599
Stubbings ac Eurion Thomas, diolch yn fawr i chi

0:43:53.760,0:43:56.640
am ymuno â phodlediad Clust i'r

0:43:55.599,0:43:59.200
Ddaear.

0:43:56.640,0:44:00.800
Heb os nac oni bai byddwn yn eich holi eto

0:43:59.200,0:44:02.319
yn y dyfodol, ac eisiau

0:44:00.800,0:44:04.560
gwybod mwy am ganlyniadau'r

0:44:02.319,0:44:06.960
prosiect wrth i'r data

0:44:04.560,0:44:08.000
bentyrru i mewn dros y misoedd a'r

0:44:06.960,0:44:10.000
blynyddoedd nesaf, ond

0:44:08.000,0:44:11.520
am heddiw, diolch yn fawr iawn.

0:44:10.000,0:44:13.200
Diolch o galon

0:44:11.520,0:44:14.800
am ymuno gyda ni ar

0:44:13.200,0:44:17.599
bodlediad Clust i'r Ddaear.

0:44:14.800,0:44:19.200
Diolch. Os hoffech chi

0:44:17.599,0:44:21.200
wybodaeth ychwanegol ar y cymorth sydd

0:44:19.200,0:44:22.800
ar gael drwy Cyswllt Ffermio, cysylltwch

0:44:21.200,0:44:24.560
â’ch

0:44:22.800,0:44:26.000
swyddog datblygu lleol neu’r Ganolfan Gwasanaeth ar

0:44:24.560,0:44:29.119
08456 000 813.

0:44:31.599,0:44:35.440
Dyna ddiwedd ar y podlediad.

0:44:33.680,0:44:37.200
Byddwn yn ôl mewn rhyw bythefnos gyda

0:44:35.440,0:44:39.200
digon o bethau i’w drafod.

0:44:37.200,0:44:41.680
Ond am y tro, peidiwch ag anghofio pwyso’r

0:44:39.200,0:44:44.160
botwm tanysgrifio er mwyn i chi dderbyn hysbysiad

0:44:41.680,0:44:45.839
o’r holl bodlediadau

0:44:44.160,0:44:47.599
Clust i’r Ddaear newydd.

0:44:45.839,0:44:49.520
Ar ran tîm Cyswllt Ffermio, hoffwn i,

0:44:47.599,0:44:53.200
Aled Jones, ddiolch i chi am

0:44:49.520,0:44:53.200
wrando. Hwyl fawr

0:45:02.839,0:45:05.839
i chi.

0:45:12.400,0:45:14.480